

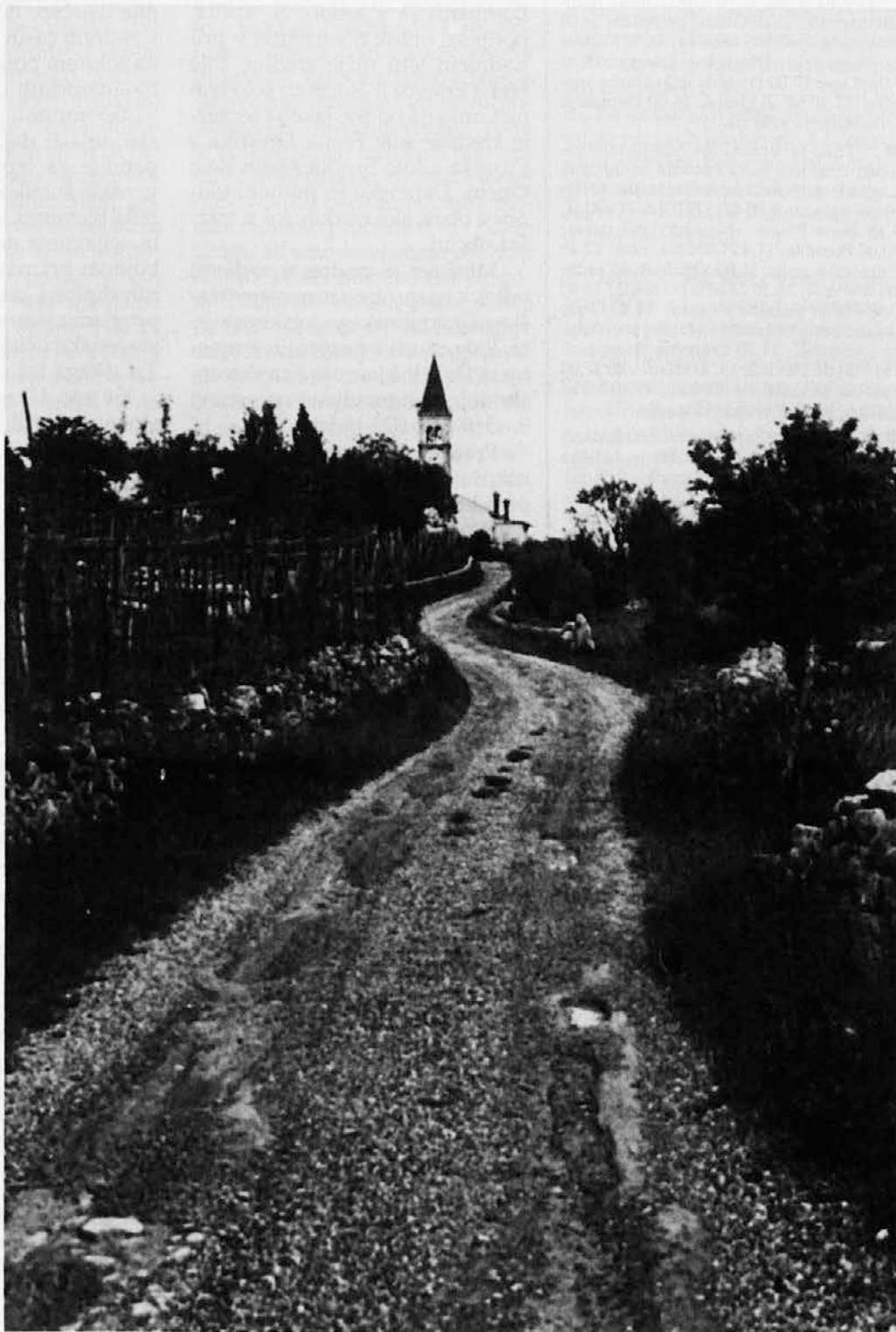
Radost Velike noči

Že stoletja krščanski svet v zgodnji pomladi vsako leto obhaja praznik Kristusovega vstajenja, ki vsakokrat pride na vrsto na prvo nedeljo po spomladanski polni luni. Tudi to dejstvo, poleg obujanja spomina na resnične evangeljske dogodke, mu daje poseben simbolični pomen, saj je to letni čas, ko se narava prebuja iz sivine večmesečnega zimskega počitka.

To dogajanje vsako leto znova zaznavamo že z našimi očmi, saj vidimo, kako se dnevi daljšajo in sončna toplota postaja močnejša, trave ozelenijo in travniki zacvetijo, tudi na drevesih se začne prebujati življenje, na poljih začnejo kliti posejani in posajeni pridelki. Ljudje kar fizično občutimo prebujajočo in presnavljajočo se energijo, vendar je to dogajanje pomenljivo tudi v duhovnem pogledu. Iz za vsega tega lahko kot kristjani začutimo neviden Stvarnikov poseg, ki vse ureja in načrtuje v skladu s popolnimi zakoni, katerih vzgib in končno bistvo sta razumljiva le v luči vere.

Ni pretirano reči, da je prav pomladni svet s svojimi cvetovi, duhtečimi vonjavami in zelenjem en sam slavospev stvarstvu, podobno dinamiko prehoda iz žalosti v svetlo radost pa pozna tudi krščansko bogoslužje. 40-dnevni postu, ki v liturgiji odseva v spokornosti in skromnosti, sledi pomenljivo obredje Velikega tedna, v katerem je ponazorjena vsa Kristusova drama od njegovega rojstva prek javnega delovanja, prijetja, mučenja in križanja do poveličanja na velikonočno jutro. Ne nazadnje na podoben način poteka tudi življenje vsakega posamičnega človeka, ki je podvrženo padcem in dvigom, na koncu zemeljskega bivanja se umiri, od človeka pa trajno ostane le tisto, kar je nastalo iz dobrega in je presegalo golo pehanje za materialnimi dobrinami.

Kristusovo vstajenje je torej porok, da obstaja poleg snovnega sveta očesu nevidna, duhovna stvarnost, ki ima popolnoma drugačne zakonitosti kot npr. vsakdanji boj za kruh ali politično moč, marveč je to dejanskost, ki svoje utemeljitve in vrednote črpa iz sporočila križanega Kristusa. V tistih dramatičnih dneh Velikega tedna je Jezus bil navidez ponižan in osramoščen, a njegovo zavestno žrtvovanje je pomenilo popolno zanikanje kakršnekoli sle po oblasti ali popularnosti. Iz evangeljskih poročil je razvidno, da bi se temu trpljenju lahko izognil, a se je zanj zavestno odločil, saj se je zavedal, da pot k odrešenju vodi le preko križa. To pa seveda velja tudi danes in za vsakega posameznika, o čemer nas vsako leto poučijo prav velikonočni prazniki s svojim radostnim sporočilom.

(foto P. Kobau)

Sodelavcem, zvestim naročnikom,
bralcem in podpornikom
ter vsem Slovincem želi
vesele velikonočne praznike

NOVI LIST

RADIO TRST A

■ ČETRTEK, 13. aprila, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Zdravje je v naših rokah (Helena Bizjak); 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Boris Pahor: »Nomadi brez oaze«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.45 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Kulturne diagonale: Dvignjena zavesa; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Dopisnice z najbližjega vzhoda.

■ PETEK, 14. aprila, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kulturne diagonale: Dvignjena zavesa; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Boris Pahor: »Nomadi brez oaze«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.45 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: Potovanje v otroški svet (Jelena Stefančič); 14.30 Krajevne stvarnosti: Od Milj do Devina; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.10 Kulturni dogodki.

■ SOBOTA, 15. aprila, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kulturni dogodki; 9.15 Filmi na ekranih; 10.00 Poročila; 11.30 Iz Dopisnic z najbližjega vzhoda; 12.00 Krajevne stvarnosti: Ta rozajanski glas (oddaja iz Rezije); 12.45 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Krajevne stvarnosti: Nediški zvon; 15.00 Tu 362875. Z vami kramlja Sergej Verč; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Mala scena. Lida Turk: 22. leto ob zori: »Vojo in Milena«.

■ NEDELJA, 16. aprila, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tehnik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojano; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 Mladinski oder: »Čudežno jajčevno drevo« (Zlata Jurin); 10.30 Veselo po domače; 11.00 Čakole na placu; 11.45 Vera in naš čas; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Mala scena. Lida Turk: 22. leto ob zori: »Vojo in Milena«; 15.00 Krajevne stvarnosti; 18.00 Branko Rozman: »Obsodili so Kristusa«.

■ PONEDELJEK, 17. aprila, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 9.15 Odrpta knjiga. Boris Pahor: »Nomadi brez oaze«; 10.00 Mladinski oder: »Pirhi brez presenečenja« (Lučka Susič); 10.30 Intermezzo. Franz Schubert: Odlomek iz nedokončanega oratorija »Lazarus«; 11.00 IZ STUDIA Z VAMI: 11.45 Okrogla miza; 12.45 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Kmetijski tehnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: Glasbena pravljica (Janez Bitenc); 15.00 Iz življenja mladostnika (Tanja Colja); 15.30 Mladi val; 17.00 Mi in glasba; 17.40 Slovenska lahka glasba; 18.45 Čakole na placu.

■ TOREK, 18. aprila, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Cigani, večni popotniki (Katja Kjuder); 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Boris Pahor: »Nomadi brez oaze«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.45 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Aktualnosti; 16.00 Mladi val; 17.00 Mi in glasba; 18.00 Luigi Pirandello: Golo življenje.

■ SREDA, 19. aprila, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.10 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Boris Pahor: »Nomadi brez oaze«. Roman; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.45 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Krajevne stvarnosti: Na goriškem valu; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Literarne podobe: Šest sodobnih tržaških pesnikov.

Pritisk na Slovence v Italiji, ki spominja na črne čase fašizma

Vlada hoče ukiniti dve slovenski šoli

Slovinci moramo odgovoriti z okrepitvijo naše politične enotnosti

Minister za šolstvo Giancarlo Lombardi je v sredo, 5. aprila, podpisal odlok o združitvi v prihodnjem letu nižje srednje šole Frana Erjavca iz Rojana s šolo Ivana Cankarja od Sv. Jakoba ter nižje srednje šole Frana Levstika s Proseka s šolo Srečka Kosovela z Opčin. Dejansko to pomeni ukinitve obeh slovenskih šol v tržaški občini.

Minister je podpisal zadevni odlok v nasprotju z mnenjem tržaškega pokrajinskega šolskega sveta, kakor tudi v nasprotju z mnenjem Deželne komisije za slovenske šole, ustanovljene na osnovi 9. člena št. 932 iz leta 1973.

Predvsem pa moramo poudariti, da je minister s svojim ukrepom kršil bodisi italijansko zakonodajo kot mednarodne obveznosti Italije. Spomnimo naj, da je na osnovi 1. člena zakona št. 1012 iz leta 1961 mogoče ukiniti šole s slovenskim učnim jezikom v Italiji edinole z odlokom predsednika republike (in ne z navadnim ministrskim odlokom, kot skuša zdaj napraviti minister Lombardi).

Poleg tega pa moramo seveda opozoriti tudi na dejstvo, da sta šoli Erjavca in Levstik zaščiteni na osnovi Londonskega memoranduma iz leta 1954, kar je bilo pozneje potrjeno v Osimskih sporazumih iz leta 1975.

Iz navedenega je očitno, da gre za izredno hudo dejanje italijanskega ministra za šolstvo. Naš tajnik Martin Breclj je v preteklih dneh že naslovil protestno pismo nanj, spričo mednarodnih razsežnosti zadeve pa je pisal tudi italijanski zunanji ministrica Susanni Agnelli in slovenskemu zunanjemu ministru Zoranu Thalerju. V pismih je med drugim rečeno, da si SSk pridružuje pravico, da sporazumno s prizadetima šolama ter z drugimi komponentami Slovencev v Italiji seže tudi po sodnih sredstvih, saj smo priča, kot reče, očitnemu kršenju zakonitosti.

Želeli pa bi poudariti aspekt, ki je pri tej zadevi bistvenega pomena. Slovenci v Italiji smo pripravljani razpravljati o vsem, vključno o možnosti »racionalizacije« našega šolskega omrežja. Kar je za nas nesprejemljivo, pa je dejstvo, da nam skušajo vsiliti takšne »racionalizacijske ukrepe« proti naši volji, se pravi v brk avtonomiji slovenskega šolstva in vrh vsega ne da bi spoštovali veljavnih zakonskih predpisov in mednarodnih sporazumov.

Iz tega očitno izhaja, da gre tudi in predvsem za problem poli-

tične volje. Da je res tako, potrjuje dejstvo, da Slovenci v Italiji v zadnjih časih doživljamo ravno na šolskem področju vrsto kršitev mednarodnih obvez.

Spomnimo naj, da so italijanske oblasti dejansko ukinile štipendije za izpopolnjevanje slovenskih šolnikov iz Italije v Republiki Sloveniji, da so suspendirale veljavnost dogovora o medsebojnem priznavanju univerzitetnih diplom, da delajo težave pri prirejanju jesenskih seminarjev za slovenske učitelje in profesorje s Tržaškega itd.

Še več. Ukrep o ukinitvi dveh slovenskih šol lahko uokvirjamo v niz udarcev, ki jih slovenska manjšina doživlja v zadnjih časih tudi na drugih področjih. Spomnimo naj le na novo volilno zakonodajo, ki je hudo obglavila naše izvoljeno predstavništvo, na neskončne težave pri financiranju naših ustanov in organizacij, na ukrepe proti našim gospodarskim dejavnostim (obratna cona v Nabrežini, Kmečka banka v Gorici) itd.

Vse te oblike pritiska na našo narodnostno skupnost so se očitno povečale in zaostrele v zadnjih časih, ko v Italiji stopajo na oblast ljudje in sile, ki so se do nedav-

nega tudi odprto sklicevali na fašizem. Med drugim je očitno, da gre za pritisk, ki je posredno uperjen tudi proti Republiki Sloveniji. Italija nas po vsem sodeč ima za nekakšne talce v svojih odnosih s Slovenijo in pritiska na nas, da bi izsiljevala Slovenijo v drugih zadevah (npr. pri nepremičninah istrskih beguncev) ali pa da bi Sloveniji kdaj v bodoče »prodala« vrnitev tega, kar nam je zdaj vzela, kot veliko koncesijo.

Slovinci v Italiji se upravičeno čutimo hudo prizadete kot italijanski državljani in sploh kot ljudje. Nujno je, da proti takšnemu ravnanju protestiramo na vseh ravneh, od krajevne do vsedržavne in mednarodne, kakor tudi, da se pri tem protestu poslužujemo vseh razpoložljivih demokratičnih sredstev, od političnih do sodnih in drugih.

Zavedati pa se moramo, da bomo toliko bolj učinkoviti, kolikor bolj bomo znali biti politično enotni. Na dlani je namreč, da je prva oblika obrambe združevanje sil. To so dobro vedeli naši predniki v črnih časih po prvi svetovni vojni. Kaj pa mi? Tudi na sedanjih upravnih volitvah bomo imeli priložnost za odgovor.

Stališče SKGZ o racionalizaciji šolskega sistema

»Vsiljena racionalizacija šolskega sistema za manjšino ne more biti sprejemljiva iz razlogov, ki so bili že večkrat povedani v javnosti in posredovani pristojnim šolskim oblastem, v prvi vrsti šolskemu skrbniku. Državi se mudi, da bo z racionalizacijo prihranila pri javnih izdatkih, prav nič pa se ji ne mudi pri reševanju ustavnih obveznosti do manjšine.«

Tako poudarja Slovenska kulturno gospodarska zveza glede ministrskega odloka o združitvi ravnateljstev nižjih srednjih šol F. Erjavca in F. Levstika s šolama I. Cankarja oz. S. Kosovela.

SKGZ ugotavlja, da tržaški šolski skrbnik, na čigar predlog je prišlo do ministrske odločitve, ni upošteval odklonilnega stališča deželne komisije za slovenske šole in pokrajinskega šolskega sveta. Prav tako niso bila upoštevana v lanskem letu stališča Sindikata slovenske šole, slovenskih organizacij in strankarskih komponent, ki so v okviru enotnega šolskega odbora sprejeli odloči-

tev, da je o vsakršnem posegu, ki zadeva racionalizacijo šol, mogoče govoriti le z aktivnim sodelovanjem manjšine.

SKGZ podčrtuje, da so šolske oblasti, še zlasti tržaški šolski skrbnik, točno seznanjene s specifikami in potrebami manjšine na šolskem področju, tako je šolski skrbnik tudi vedel, da se je Slovenski raziskovalni inštitut na pobudo enotnega šolskega odbora lotil raziskave, ki bo omogočila jasnejši vpogled v položaj in perspektivo slovenskih šol vseh stopenj. Šele ob takem pregledu je namreč mogoče govoriti o ukrepih (in teh je tudi slovenska šola nedvomno potrebna), s katerimi bi slovenskim šolam zagotovili perspektivo racionalne in kakovostne upravne ureditve.

Slovenska kulturno gospodarska zveza podčrtuje nujnost, da o tem kočljivem vprašanju enotno zavzame stališče vsa manjšina, potreben pa je tudi odločen poseg matične države v odnosu do italijanske oblasti.

Martin Breclj, deželni tajnik Slovenske skupnosti

»Vsem bi voščil, da bi se znali prenavljati kot člani naše manjšine in kot ljudje«

Pred letom dni si bil izvoljen za deželnega tajnika Slovenske skupnosti. Na katere strankine pobude bi najraje opozoril našlo slovensko javnost v zadnjem letu?

V tem letu smo svoje napore usmerjali predvsem k štirim temeljnim ciljem. Veliko smo si prizadevali za to, da bi Slovenci v Italiji preseglji pregrade, ki so se med nas zarezale v preteklosti in ki danes nimajo nikakega smisla več. V tem duhu se je porodila zamisel o Narodnem svetu Slovencev v Italiji, se pravi o prenovljenem predstavništvu s široko demokratično legitimacijo. Žal so kratkovidni interesi te napore vsaj za zdaj zavrnili. Na drugem mestu bi omenil naša prizadevanja v krajevnih upravah. Posebno zadovoljni smo z uspehom v tržaški občini, v kateri je z županom Illyjem prišlo do pravega zgodovinskega preokreta. Poleg tega smo precej naporov vlagali v seznanjanje osrednjih italijanskih političnih krogov z odprtimi problemi naše narodnostne skupnosti, kakor smo si tudi prizadevali za utrditev sodelovanja z našimi zavezniki v Italiji. Tu bi omenil predvsem zaveznitvo, ki smo ga sklenili lanskega novembra s strankami Partito autonomista trentino tirolese, Südtiroler Volkspartei in Union Valdôtaine. Veliko pozornost pa smo posvetili tudi mednarodni ravni, začeli smo seveda s sodelovanjem s Slovenijo. Lahko trdimo, da smo napravili prve resne korake v smeri internacionalizacije problematike slovenske narodnostne skupnosti v Italiji.

Si pri svojem političnem delu čutil, da SSK nima več svojih izvoljenih predstavnikov v deželnem svetu in goriškem pokrajinskem svetu?

Mislim, da ne pretiravam, če trdim, da odmanjkanje predstav-

nikov SSK v goriškem pokrajinskem svetu, predvsem pa v deželnem svetu Furlanije-Julijske krajevine predstavlja ogromno škodo ne samo za našo stranko, ampak za celotno našo narodnostno skupnost. Tega se danes dobro zaveda, kdor po bližje sledi življenju naše narodnostne skupnosti, pa naj si bo na urbanističnem, gospodarskem, kulturnem, šolskem in na kateremkoli drugem področju. Po pravici povedano se čudim, da se iz vrst naše manjšine (in ne samo naše stranke) še ni dvignil noben glasnejši protest zaradi krivične nove volilne zakonodaje, v kateri je treba iskati glavne vzroke za omenjeno obglavljenje našega izvoljenega predstavništva. Tudi v tem primeru imam, žal, vtis, da večkrat prevladujejo ozkosrčni interesi, ki pa so na daljšo roko naravnost pogubni za obstoj in nadaljnji razvoj slovenske narodnostne skupnosti v Italiji.

Kaj pa je s tržaškim pokrajinskim svetom?

Kot je znano, je deželno upravnno sodišče lanskega oktobra odložilo za nedoločen čas tržaške pokrajinske volitve na osnovi priziva, ki ga je vložila prav SSK. Ugotovili smo namreč, da tržaške pokrajinske volitve vse od leta 1956 ne spoštujejo italijanske volilne zakonodaje, po kateri sme sestavljati pokrajinski svet največ polovica svetovalcev, izvoljenih na območju ene občine. V primeru tržaškega pokrajinskega sveta pa je bilo kar 21 od skupnih 24 svetovalcev izvoljenih v tržaški občini! O zadevi bi se moralo dokončno izreči ustavno sodišče, kdaj bo to storilo, pa nam ni dano vedeti. Vse dotlej bo pokrajinsko upravo vodil komisar. Mi smo vsekakor za to, da bi do razsodbe ustavnega sodišča prišlo čim prej, saj je tržaška pokrajina že tako dolgo pod komisarstvo upravo, da ni več vzdržno z vidika same demokracije. Seveda pa je s političnega vidika dosedanji uspeh našega priziva izredno zanimiv, saj porjuje, da nas Italija doslej s svojo volilno zakonodajo ne samo ni štčtila, kot bi morala v skladu s 6. členom ustave, ampak nas je celo diskriminirala. Doslej je bila namreč velika večina članov pokrajinskega sveta izvoljena v tržaški občini prav zato, ker je prebivalstvo na podeželju v večji meri slovensko.

Kaj bi na splošno rekel o prpravah na skorajšnje občinske volitve? Kaj si pri naših ljudeh posebej opazil ob tej priložnosti?

SSK je za te volitve posebej potrudila. Povsod tam, kjer nastopamo, smo se predstavili z res dobrimi kandidati in s konkretnimi programi, tako da smo v stanju odgovorno prevzeti vodstvo posameznih krajevnih uprav. Toda te volitve imajo tudi širši pomen. Italija in še posebej Slovenci v njej preživljamo prelomne čase. Slovenci imamo priložnost, da pokažemo, ali smo naveličani praznih obljub, s kakršnimi so nas osrednje italijanske oblasti doslej vodile za nos, ali smo res za reševanje odprtih vprašanj naše skupnosti, ali smo torej za večjo politično enotnost, za preseganje delitev, ki so nas doslej politično hromile. Da, Slovenska skupnost predstavlja alternativo vsemu temu, njena uveljavitev na teh volitvah bi lahko pomenila nov začetek v zgodovini Slovencev v Italiji.

Kolikšen vpliv ima po Tvojem vsedrjavna italijanska politična stvarnost na našo zamejsko politično dejanskost?

Brez dvoma veliko, saj živimo v tej stvarnosti, pravzaprav smo njen del. In tako tudi mi doživljamo, da se je v Italiji končalo neko zgodovinsko obdobje. Zrušil se je oblastniški sistem, v središču katerega je bila nepretargoma pol stoletja Krščanska demokracija tudi zato, ker je na oblasti ni mogla oz. »ni smela« zamenjati opozicija s komunističnim predznakom. Zdaj se je mogoče deblokirala italijanska demokracija, a to se dogaja na način, ki utegne biti nevaren za same temelje te demokracije. V italijanskem političnem prostoru je ta hip veliko zmede in širijo se zaskrbljujoče avtoritarnostne klice. Zgodilo se je, da so se na oblast povzpeli tudi ljudje in sile, ki so se do nedavnega odprto sklicevali na fašizem. To Slovenci neposredno občutimo na lastni koži. Pomislimo le na pritiske na našo manjšino na šolskem, gospodarskem in drugih področjih; pomislimo le na zaostreiv odnosov med Italijo in Slovenijo. Tudi ta kontekst bi nas Slovence v Italiji moral spodbuditi k večji politični složnosti.

Kako pa vpliva stanje v Sloveniji?

Demokratizacija in osamosvojitve Slovenije sta epohalen dogodek tudi za Slovence, ki ne živimo v slovenski državi. Šele zdaj npr. lahko dejansko uživamo pravico do našega narodnostnega imena. Zdaj nas vsi poznajo za Slovence, medtem ko so nas prej pogrešno obravnavali kot »Slovane«, »Jugoslovane« ipd. Seveda je

ta premik bistvenega pomena za nas, ki se spopadamo predvsem s problemom lastne identitete in njenega uveljavljanja. Poleg tega je za nas zgodovinska pridobitev tudi to, da nas od matične domovine ne ločuje »železna zavesa« oziroma sistemska meja in da se bomo, kot kaže, v doglednem času vsi skupaj znašli pod evropsko streho. To bi moralo povsem spremeniti in izboljšati raven naših odnosov z matico. Upam tudi, da se bo Slovenija še dalje razvijala na vseh področjih s tako naglim ritmom kot v zadnjih letih. Urejena in cvetoča Slovenija bo v največjo oporo tudi Slovincem, ki v njej ne živimo.

Imate v SSK stike z italijansko manjšino v Sloveniji, oziroma z njenimi političnimi predstavniki?

Žal ne veliko. Še največkrat se srečujemo s poslancem italijanske narodnosti v Državnem zboru Republike Slovenije Robertom Battelijem. Pri nas vsekakor obstaja želja, da bi te stike okrepili, saj smo prepričani, da bi bilo tovrstno sodelovanje v dolgoročnem interesu enih in drugih.

(foto Jan Leszczynski)

Česa najbolj pogrešaš pri svojem političnem delu?

Želel bi, da bi Slovenci v Italiji imeli več političnega poguma, da bi bili manj konservativni zlasti v stvareh, ki so se že izkazale kot napačne in neučinkovite.

Kako je z našo zamejsko manjšinsko vzajemnostjo?

Že nekajkrat sem v tem pogovoru dejal, da v naši manjšinski skupnosti vse prevečkrat prevladujejo parcialni in kratkovidni interesi. Upam, da nas bodo udarci, ki jih v zadnjih časih doživljamo, predramili, tako da bi imeli večji smisel za celoto.

Kaj bi rad posebej povedal našim ljudem ob letošnji veliki noči?

Velika noč je praznik življenja, zmage nad smrtjo, prerojenja. Vsem nam bi voščil, da bi se znali preroditi in se prenavljati kot člani naše narodnostne skupnosti in sploh kot ljudje.

Pogovarjal se je Drago Legiša

Saša Rudolf

Vsak kompromis bi bil boljši od vojne

Potem ko je dobesedno prespala štirimesečno bosansko premirje, skuša mednarodna diplomacija v poslednjih tednih spet in spet kršene prekinitev ognja najti nov kompromis, novo podaljšanje premirja. Kontaktna skupina že nekaj dni skuša v Beogradu prepričati srbskega predsednika, naj v zameno za odpravo sankcij uradno prizna Bosno, in sicer v mejah, ki jih spoštuje mednarodna skupnost. Tako priznanje bi vsekakor predstavljalo korenito spremembo v srbski politiki, zavrnitev tez, ki jih je pisatelj in kasnejši državni predsednik Dobrica Čosić postavil v zloglasnem Memorandumu Srbske akademije znanosti in umetnosti. Prav ta dokument je bil povod srbskemu nacionalizmu po eni strani in razkroju poveljne Jugoslavije po drugi strani. Če bo Milošević, kot zvesti izvajalec memorandumskih tez, sprejel ponudbo kontaktne skupine, potem bo res težko razumeti, zakaj je začel vojno, zakaj je državo spravil v katastrofo, zakaj je bilo potrebnih skoraj 300 tisoč človeških življenj in skoraj 2 milijona beguncev, da o si-

rotah, invalidih, posiljenih dekletih sploh ne govorimo.

In vendar bi bil kakršenkoli kompromis boljši od vojne, politični zasuk skesanca primernejši od togega vztrajanja pri vojaških operacijah, kajti togost izsiljuje togost na nasprotni strani, je humus fundamentalizma, ki ni last zgolj Islama, pač pa je zakoreninjen, čeprav pod drugačnim izrazom, v vseh narodih in verstvih.

Bosanski tragediji ni videti konca, saj sta obe strani (muslimansko-hrvaška in srbska) izkoristili premirje za okrepitev vojaških sil in sposobnosti svojih oddelkov. S pomladjo se je znatno povečalo število kršitev krškega premirja, tako da topovi grmijo na vseh frontah. S 1. majem, ko bo premirje formalno konec, bomo po vsej verjetnosti spet sredi najhujše vojne.

In to ne le v Bosni. Nevarno se položaj zaostrejuje tudi na Hrvaškem. Sprememba naziva modrih čelad je le kompromis, nikakor pa ne jamstvo, da bo med Zagrebom in Kninom stekla pogajalska beseda. Na velikonočni ponedeljek bodo pretekla natanko štiri le-

ta od pričetka sovražnosti, od umora hrvaških policistov na Plitvičkih jezerih. Od tedaj dalje je celotno kninsko področje pod nadzorom srbskih upornikov, nekaj mesecev kasneje pa so zagospodovali še nad obsežnim ozemljem v Slavoniji. Če po eni strani lahko razumemo krajinske Srbe in njihovo težnjo po avtonomiji in celo priključitvi k srbski matici, je obenem prav tako lahko razumeti hrvaške pregnance, ki se hočejo vrniti na svoje domove. Ene in druge je izigrala nesmiselna politika: krajinske Srbe je Milošević še do včeraj prepričeval, da so del istega naroda in torej po Čosićevi teoriji iste države, Hrvate s Kninskega in iz Slavonije pa je Tudjman zasanjal z vero, da se bodo kot gospodarji s pogajanjem ali s silo vrnili domov.

Ne Miloševiću ne Tudjmanu doslej ni bilo za kompromis, verjetno iz notranjepolitičnih razlogov, saj sta si na ta način zagotavljala neomejeno oblast v državi in označevala vsakogar, ki je bil za dogovarjanje, za izdajalca.

Trma pa ne vodi nikamor drugam kot v nadaljevanje vojne.

V Padovi je zmagal skavt

Prvi politični test po slovitnem lanskem 27. marcu, ki je bil prinesel zmago Berlusconijevemu 'polu svoboščin', je v Padovi pokazal, da je zmagovalec na lanskim političnih volitvah postal v nedeljo, 9. t.m., poraženec. Volilnih upravičencev je bilo 106 tisoč in so glasovali za naslednika bivše radikalne poslanke Emme Bonino, ki je odstopila, ker je postala komisar v Evropski zvezi.

Volivci so lahko izbirali le med dvema kandidatoma. Predvolilne ankete so napovedovale zmago kandidata 'pola svoboščin'. Zgodilo pa se je, da je bil s skoraj 58 odstotki glasov izvoljen 37-letni srednješolski profesor Gianni Saronara, ki so ga uradno podpirale levsredinske stranke in Bossijeva Severna liga.

Novi poslanec je bil v mladih letih skavt, devet let je bil predsednik škofijske Katoliške akcije in je zdaj deželni predsednik Zveze italijanskih katoliških delavcev (ACI).

»Uspeh je nagrada za kandidata, ki je novinec v politiki in popolnoma neodvisen od političnih strank«, je dejala znana poslanka Ljudske stranke Rosy Bindi, ki je tudi odločna nasprotnica zaveznitva z Berlusconijevimi gibanjem. Njegova zmaga je v političnem pogledu tembolj pomembna, ker so med volilnim bojem nastopili v Padovi vsi vodilni politiki, med njimi Berlusconi, Fini, Buttiglione

za 'pol svoboščin', D'Alema, Segni in Bianco za levo sredino. »Če bi Severna liga na deželnih volitvah 23. aprila podprla levsredinske kandidate na glasovanju po večinskem sistemu, bi 'pol svoboščin' težko prejel večino glasov v severnih deželah,« je še dejala Rosy Bindi.

* * *

Na Mednarodnem tekmovanju za mlade glasbenike v Stresi je dosegla odličen uspeh Aleksandra Pavlovič, ki v tem šolskem letu obiskuje pouk klavirja na eksperimentalni šoli prof. Sijavuša Gadžija v okviru Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel v Gorici. Tekmovanje je bilo od 24. marca do 2. aprila in se ga je udeležilo kakih tri tisoč mladih glasbenikov iz raznih evropskih držav.

Dramska skupina Igo Gruden pripravlja nov nastop

Amaterska dramska skupina KD »Igo Gruden« iz Nabrežine pripravlja novo veseloigro, kate-re krstna uprizoritev je predvidena za prihodnji maj. Njena letošnja zasedba je nekoliko spremenjena, ker so nekateri novi igralci zamenjali prejšnje, med njimi bi posebej omenil Ivana Pangosa. Ta je sodeloval v skupini več kot deset let, to je od same ustanovitve dramskega odseka v društvu. Jedro skupine pa je ostalo nespremenjeno, z režiserko Majjo Lapornik vred.

a.t.

VSE ZA ŠPORT
K2SPORT

Ul. Raštel 19 - Tel. 0481/531884
Fax 0481/534470

KOSIĆ

GORICA

TRGOVINE
OBUTVE

Ul. Raštel 7 tel. 535162
Ul. Oberdan 7 tel. 535520
Ul. Raštel 8 tel. 33465

FANTJE IZPOD GRMADE
in DEKLIŠKI ZBOR DEVIN
vabijo na
koncert
velikonočnih pesmi
ki bo v novi cerkvi v Štivanu
v soboto, 22. aprila ob 20.30.

**CREDITO
COOPERATIVO**

**BANCA DI CREDITO COOPERATIVO DEL CARSO
ZADRUŽNA KRAŠKA BANKA**

Zadružna kraška banka obvešča cenjene člane, da bosta izredni in redni občni zbor v drugem sklicanju dne 23. aprila 1995 s pričetkom ob 9.00 uri v občinski telovadnici v Zgoniku s sledečima dnevnima redoma:

Izredni občni zbor

1. Odobritev novega združnega statuta

Redni občni zbor

1. Poročilo Upravnega odbora, prikaz in obrazložitev obračuna z dne 31.12.1994
2. Poročilo Nadzornega odbora
3. Razprava in odobritev obračuna, poročil in predloga o razdelitvi dobička iz leta 1994
4. Določitev višine zneska, ki naj ga doplačajo novi člani
5. Določitev višine posojila, ki se sme podeliti posamezniku
6. Določitev najvišje meje dolgoročnih blagajniških in podpisnih kreditov
7. Določitev sejin in honorarjev članom Upravnega in Nadzornega odbora
8. Izvolitev štirih članov Upravnega odbora in Nadzornega odbora

Če se kdo ne more udeležiti občnega zbora, prosimo, da pooblasti izključno drugega člana.

Za vstop v dvorano je obvezno vabilo.

KAM PLOVEMO?

Nekaj utrinkov ob 6. primorskih slovenističnih dnevih

Od 6. do 8. aprila 1995 so v dvorani Zadrúžne kraške banke na Opčinah potekali primorski slovenistični dnevi, ki jih je priredilo **Slavistično društvo za Trst, Gorico in Videm** ob podpori SD Koper, SD Nova Gorica ter pod pokroviteljstvom deželnega zavoda IRRSAE, SD Slovenije in ministrstva za šolstvo Slovenije.

V treh dneh se je na slovenističnih dnevih dogajalo marsikaj: od predstavitve strokovnih in zgodovinskih esejističnih publikacij do izredno zanimivih kot tudi izzivalnih referatov, ki so vzbudili živahno debato.

V četrtek, 6. aprila, je predstavili najnovejših slovenističnih publikacij in štirih italijansko-slovenskih slovarjev sledil literarni večer. Preplet poezije, proze in petja je ustvaril **Balado o narodu**, ki so jo oblikovali pisatelj Boris Pahor in Alojz Rebula z odlomki iz svojih del, igralec Vladimir Jurc z interpretacijo Kosovelovih verzov in mešani zbor Jacobus Galus pod vodstvom Janka Bana.

Nad vse slovesen in veličasten uvod v letošnje slovenistične dneve, ki so bili posvečeni tako literarnim kot tudi jezikovnim vprašanjem. Referatov se je nabralo toliko, da jih je bilo za dva dneva kar preveč, vendar je iz njih izšlo precej spodbud za nadaljnje delo. Referati, ki smo jim lahko prisluhnili v petek, 7. aprila, so bili uglašeni na temo **»Fašizem in primorska književnost«**. Po zgodovinskem orisu Milice Kacin-Wohinz so ugledni predavatelji osvetlili nekatere manj obravnavane plati besednih ustvarjalcev, ki so pisali za časa fašizma (zlasti Srečka Kosovela, Bogomira Magajne, Franceta Bevka, Iga Grudna in Damira Feigla). Ob tem pa so se nekateri prispevki navezali na besedila dveh primorskih Prežernovih nagradencev Borisa Pahorja in Alojza Rebule, zlasti na roman Kačja roža in motiv slovenskih otrok v fašistični šoli.

Popoldne se je za okroglo mizo zvrstilo nekaj profesorjev in raziskovalcev, ki so nanizali svoje misli v zvezi z razvijanjem narodne zavesti v šoli. Sobotno jutro pa je bilo usmerjeno v temo **»Slovenščina ob zahodni meji danes«**. Na osnovi raziskav med osnovnošolci in višješolsko mladino tako v zamejstvu kot tudi v Sloveniji so psiholog Danilo Sedmak, profesorica Vesna Vlahovič in Sonja Starc ter raziskovalka Suzi Pertot predstavili nekaj zelo pomembnih opažanj in ugotovitev o interferencah na narodnostno mešanih območjih ter o znanju slovenščine tostran in onstran meje.

Nad vse razburljiv pa je bil poseg Jelke Cvelbar, ki je spregovorila o zlorabi vzporednega poučevanja v dveh jezikih na osnovnošolski stopnji. Njeno razmišljanje je sad daljšega opazovanja, ki je potekalo v različnih šolskih letih in ki dejansko potrjuje, da se ponekod poučuje z vzporednim in istočasnim navajanjem besed in strokovnih izrazov tako v slovenščini kot

italijanščini. Kam lahko to vodi, si ni težko predstavljati.

Zdelo se mi je, da so tako ta referat kot tudi številni drugi dregnili v osje gnezdo. Slovenistični dnevi na Opčinah so nedvomno pokazali potrebo po odkriti in odprti debati o jezikovnih vprašanjih, o problematiki narodne zavesti, o jezikovnih interferencah, o poučevanju materinščine in drugega jezika, o družbenem in kulturnem pomenu slovenske šole v zamejstvu, o vlogi obveščevalnih sredstev.

Kot šolnica mislim, da bi morali v času, ko bomo slovesno proslavljali petdesetletnico obnove slovenskih šol na Tržaškem in Goriškem, že misliti tudi na delo, ki nas čaka v prihodnjih mesecih in letih. Vedno hujši raznarodovalni pritisk izvajajo v zamejstvu (kot tudi onstran meje na Koprskem) izredno vplivna italijanska sredstva množičnega obveščanja: televizija, revije in časopisje. Novi ukrepi v zvezi z združevanjem slovenskih srednjih šol so boleča posledica demografskega upadanja. Nove politične stranke, ki v italijanskem političnem razsulu obljublajo prenovo in moralizacijo političnega življenja, vabijo v svoj krog vse večje število slovenskih volivcev, ki so izgubili zupanje v tradicionalne stranke. Kam plovemo Slovenci?

Zdaj gotovo ni čas, da bi slepomisli. Slovenstvo je v veliki nevarnosti.

Posnetek s Primorskih slovenističnih dnevov

(foto Kroma)

Narodna identiteta se nedvomno oblikuje v družini, toda šola jo pomaga sooblikovati, saj je ena izmed redkih javnih ustanov, kjer se ne samo de iure, ampak tudi de facto uporablja knjižni slovenski jezik.

Ali ga bomo sami maličili z uvajanjem »napredne« dvojezičnosti? S tem kot tudi z drugimi problemi slovenske šole bi se morali odkrito spopasti, dokler je še pravi čas. Šola v zamejstvu ni sveta, nedotakljiva svetinja, ni neka danost, ampak institucija, katere vitalnost moramo Slovenci ohranjati predvsem sami. Z živo zavestjo, da je šola naš kulturni in družbeni problem, porok naše ohranitve in preživetja. In to na vseh stopnjah, če ne zlasti od otroških jasli dalje, preko vrtca in osnovne šole vse do višje srednje šole.

Prizadevati si moramo, da gojimo knjižni jezik v šoli, ohranjamo pogovorni jezik v kulturnih društvih in športnih organizacijah, narečje doma, na vasi, na vaških praznikih in priveditvah. Dijaki in najstniki naj že imajo svoj sleng, ki se spreminja in podlepa modam, ko bodo zrasli, pa jim mora ostati aktivno znanje slovenskega knjižnega jezika. Tega moramo kultivirati vzgojitelji in profesorji na vseh stopnjah. In če tega ne zmoremo zaradi raznih nepravilnosti, pomanjkanja časa, nezadostnega poznavanja jezika ali vrzeli italijanskega šolskega sistema, v katerega smo vkleščeni, se moramo ne samo potruditi, ampak tudi organizirati sami.

O vsem tem se bomo še morali pogovarjati.

Majda Artač Sturman

Družinska psihološka knjižnica

(3)

NAŠE SOŽALJE

Reševanje osebnih težav (dr. P. Honey)

Seveda pa včasih želimo svoje vedenje spremeniti brez upoštevanja drugih ljudi. Če smo odkriti do sebe, bi vsakdo od nas rad spremenil kateoro svojih navad, če bi le vedel, kako. Vsi vemo, da je vedenje rezultat dolgotrajnega vzgojnega procesa. Kot smo si neki vedenjski vzorec pridobili, tako se ga lahko tudi odvadimo in ga nadomestimo z drugimi, novimi. Nobenega razloga ni, da bi se celo življenje držali enih in istih vedenjskih vzorcev. Svobodno se lahko odločamo in preizkušamo razne, četudi za nas neznačilne oblike vedenja. Navsezadnje je malo verjetno, da bi se sploh kdo drug ukvarjal z našo prevzgojo razen nas samih. Vsakdo je odgovoren za svoja dejanja in čustvovanja, čeravno si pogosto želimo, da ne bi bilo tako. Najpogostejši in edini razlog pa je, da ne vemo, kako naj se prevzgojimo.

Prva stopnja za našo prevzgojo je jasna in natančna opredelitev problematičnega vedenja. Ena najtežjih odločitev je že opravljena, ko določimo vedenjski vzorec, ki ga želimo preoblikovati. Ugotavljanje svojega problematičnega vedenja je zares težka

naloga, ker sami sebe vidimo le znotraj sebe, medtem ko druge ljudi opazujemo od zunaj.

Jelena Stefančič (dalje)

Devinsko-nabrežinske sekcija Slovenske skupnosti se klanja spominu svojega prezgodaj umrlega zaslužnega člana in odbornika Milana Miliča iz Slivnega. Ženi Ireni, hčerkama Milojki in Maji ter sorodnikom izreka globoko občuteno sožalje.

V 90. letu starosti je v Ljubljani umrla gospa Viktorija Pertot, vdova Martelanc, mama tržaškega slovenskega časnikarja in pisatelja Saše Martelanca. Prijatelju Saši izrekamo ob izgubi drage matere globoko občuteno sožalje. Prav iskreno sožalje izražamo tudi vsem sorodnikom.

Ob prezgodnji smrti moža in očeta Milana Miliča iz Slivnega izrekamo ženi, gospe Ireni, hčerkama Milojki in Maji ter sorodnikom globoko sožalje.

Prijatelju Sašiju Martelancu in njegovim izreka ob izgubi drage mame iskreno sožalje Slovenska prosveta v Trstu.

V 90. letu nas je zapustila naša ljubeča in plemenita

Viktorija Martelanc roj. Pertot

Od nje se bomo poslovili v petek, 14. aprila 1995 ob 15. uri na ljubljanskih Žalah. Na dan pogreba bo ležala v vežici sv. Nikolaja na Plečnikovih Žajah.

Za njo žalujejo sinova Saša z Majo in Ivan z Marijo, vnuki Eva, Kristina in Tomaž ter ostalo sorodstvo.

Večve, Ljubljana, Trst 10. aprila 1995

Tržaška ekonomska konferenca in Slovenija

Zunanja ministrica Susanna Agnelli je na neofašistično kampanjo proti pridružitvi Republike Slovenije k Evropski zvezi odgovorila, da bo vstop Slovenije v Evropo koristil tudi Italiji, na primer ustanovitvi Finančno-zavarovalnega centra »offshore« v Trstu.

Kampanja neofašističnega dela »političnega Trsta« je prišla do izraza tudi na III. tržaški ekonomski konferenci na Pomorski postaji (3.-4. aprila 1995). Tragikomedija je, da neofašisti hočejo izven Evrope Slovenijo, toda — s kršitvijo temeljnih načel zahodne demokracije in civilizacije — postavljajo izven Evrope tudi Italijo in z njo Trst.

EGIDIJ VRŠAJ

Po drugi strani je »gospodarski Trst« na konferenci konstruktivno obravnaval konkretno problematiko našega mesta, kot so: »Projekt Trst«, Center »offshore« ter »Odnosi Trst-Vzhod«. Inštituta ISDEE in CERESS sta za ta namen pripravila posebno študijo.

Delno zaradi pomanjkljive organizacije in delno zaradi politične konfliktualnosti je bilo treba »zaključke in sklepe« konference preložiti na čas po veliki noči.

Udeleženci gospodarske konference v Trstu

»Projekt Trst«

Občinski svet je nedavno — kljub političnim in celo fizičnim pretepom — odobril tako imenovani »Projekt Trst« (Progetto Trieste), ki naj bi pomagal izveči naše mesto in pokrajino iz gospodarske in socialne krize ter spodbuditi gospodarski razvoj in zaposlitev. Za ta namen je družba »OMNIA« sestavila tisoč strani dolgo študijo na podlagi posvetov z upravnimi, gospodarskimi in socialnimi krogi.

Študija opozarja, da je minila doba »asistencializma« ter morata postati steber tržaškega gospodarstva podjetniška iniciativnost in inovativnost. Koordinirati je treba predloge in po-

bude raznih kategorij; te predloge je mogoče združiti v tri skupine:

1. Okrepitev že obstoječih industrijskih dejavnosti, predvsem podjetij v krizi. Semkaj spadajo zlasti škedenjska železarna, Arzenal — Sv. Marko, področje bivše Aquile in Tržaški Lloyd.

Evropska zveza daje podpore proti industrijskemu nazadovanju (»declino industriale«) na podlagi programa »Objektiv 2«. Ta program priložnosti:

- povečanje »atraktivnosti« področja,
- razvoj podjetij,
- urbanistično rekvifikacijo,
- razvoj prevoznitva,
- razvoj turizma,
- znanstvene raziskave in poklicno izobraževanje.

2. Pospešitev razvoja gospodarskih dejavnosti, zlasti pristanišča, trgovine, turizma in industrijske promocije. Cilj mora biti ustanavljanje novih podjetij ter razvoj že obstoječih.

3. Izkoriščanje kompetitivnih prednosti, katere nudi tržaško področje. To so na primer logistika, trgovinski centri, instrumenti za pomoč investitorjem, marketing teritorija ter poklicno izobraževanje.

Te intervencije so tesno povezane s »Protokolom za razmah Trsta« (Pro-

tolcolo d'intesa per il rilancio economico dell'area triestina), katerega so julija lani v Rimu podpisali predstavniki Berlusconijeve vlade, naše dežele, pokrajine in občine. Protokol je doslej ostal »mrtva črka«.

Iz »Projekta Trst« je treba izbrati prioritete cilje, kot so preureditev pristanišča, velika infrastruktura (ceste, železnice, linija Barcelona-Trst-Ljubljana-Budimpešta-Kijev), urbanistika mesta.

V zvezi z investicijami in z realizacijo bodo projekt in prioritete izročili v proučitev vsem zainteresiranim organom: javne uprave, gospodarske ustanove, politične in socialne sile, investicijski skladi, »merchant banke«.

Center »offshore«

»Buon giorno — Dober dan!« Tako je visok funkcionar Svetovne banke iz Washingtona, David Ellerman pozdravil zasedanje o finančnih odnosih med evropskimi državami 1.-2. aprila 1995 na Pomorski postaji, to je tik pred III. tržaško ekonomsko konferenco.

Na tem zasedanju je bil tudi postavljen predlog za ustanovitev v Trstu Mednarodne brezcarinske trgovinske cone (nekaka EFTA Sredozemlja), ki ne bi bila v nasprotju, marveč bi bila dopolnitev predlaganega Finančno-zavarovalnega centra »offshore«.

Predlog so menda ugodno sprejeli pri mednarodnih organizacijah in bančnih korporacijah ter tudi pri vladnih organih v Sloveniji, Poljski, Češki, Slovaški, Madžarski, Romuniji in Rusiji.

Gre za načrtovanje »sredozemsko-podonavskega« Trsta. Ustanovitev Centra »offshore« — je bilo rečeno — je v okviru odnosov na meji važnejša od sicer legitimnih zahtev istrskih beguncev. Njihova zaščita ne more biti ločena od zasledovanja nacionalnih gospodarskih interesov. Slednje pa predstavlja prav »offshore«, s katerim bi Trst spet uveljavil svojo središčno vlogo v tem delu Evrope.

Center »offshore« temelji na zakonu št. 19 iz leta 1991, imenovan Zakon za obmejna področja. Isti zakon predvideva investicijsko družbo »Finest (Pordenone) ter dokumentacijski center za Vzhod »Informest« (Gorica). Vlada se je s tem zakonom zavedala pomena davčnih olajšav za podjetja pri prodoru na Vzhod ter pri sodelovanju v tamkajšnjih gospodarstvih v »tranziciji«, to je na prehodu iz planskega režima v tržno gospodarstvo in demokracijo.

Na obeh zasedanjih (1-2 april 1995, 3-4 april 1995) je bilo poudarjeno, da se je položaj v petih letih 1991-1995 močno spremenil. Na pogajanjih Bruselj — Rim so tudi dokaj spremenili prvotni načrt za »offshore«. Zadnje stanje pogajanj (1994) je naslednje:

- finančno-zavarovalno delovanje »offshore« mora biti omejeno na podonavske države in Rusijo;
- v »Authority« za upravo Centra morajo biti navzoči tudi opazovalci Evropske zveze;
- predvidene davčne olajšave morajo biti začasne (5-10 let);
- omejitve za investicijske olajšave;
- potrjeno je soglasje za ustanovitev Borze za nekovertibilne valute vzhodnih držav.

Zakaj so pogajanja med Rimom in Brusljem tako dolga? Vzrokov je več; temeljni vzrok je menda stališče Evropske zveze glede svobodne konkurence, po katerem je dovoljeno dajati podpore za investicije samo zaostalim področjem (»territori sottosviluppati«). Trst n.pr. velja za področje »začasne krize«, medtem ko je območje

irske prestolnice Dublin — kjer je »offshore« — ocenjeno kot »siromašen teritorij«.

Trst-Vzhod

Zahod-opozarjajo strokovnjaki — se mora zavedati, da v odnosih s srednje-vzhodno Evropo v njenem prehodu v tržno gospodarstvo ne zadoščajo več običajne izmenjave zunanje trgovine, marveč imajo prednost investicije, tako finančne kot tehnološke.

Tega se pričenjajo zavedati tudi italijanska podjetja. Glede investicij v Sloveniji je bila Italija običajno ne samo za Nemčijo, ampak tudi za Avstrijo. V letu 1993 so italijanske investicije znašale 16% vseh tujih investicij v Sloveniji in leta 1994 so se dvignile na 23%.

Slovenski uvoz je leta 1992 znašal 6.141 milijonov dolarjev in leta 1994 6.900 milijonov. Od tega je odpadlo na Italijo 839 oziroma 1.200 milijonov. Podobno je bilo s slovenskim izvozom. Italija je zdaj na drugem mestu tako po investicijah kot po zunanji trgovini s Slovenijo.

V Italiji se najbolj zanimajo za gospodarske stike s Slovenijo podjetja Severo-Vzhoda (Beneško, Furlanija-Juljska krajina, Emilija-Romagna). Urad ICE (»Istituto Commercio Estero«) za Slovenijo je prejel lani 500 prošenj za informacije od italijanskih podjetij in 154 prošenj od slovenskih podjetij. Največ ovir je zaradi nedokončane privatizacije v Sloveniji. Konec leta 1994 je bilo v Sloveniji 23 tisoč zasebnih podjetij (manjših) ter 2.500 družbenih podjetij (večjih).

Za italijanska podjetja so najbolj zanimivi naslednji sektorji: tekstil, les in pohištvo, informatika, agro-živilski sektor, servisi, mehanika.

Za Trst so važni tudi avtonomni računi za trgovino med obmejnimi področji, zlasti brezcarinski listi »C« in »D«. Za tržaško gospodarstvo so perspektive na Vzhodu, ki pa se — za zdaj — začena pri Fernetičih.

In za zaključek ponovimo:

Bodočnost Trsta — je dejal ob obisku v našem mestu predsednik republike Scalfaro — je v dialogu, v dialogu tudi »s prijateljsko Slovenijo«.

Dr. Melavc:

»Kako gospodariti«

Ni dovolj, da imamo moderno oblikovano organizacijo poslovanja. Pomembno je tudi, kako znamo gospodariti. S tega vidika je prof. dr. Dane Melavc napisal praktično knjigo z naslovom »Kako gospodariti«. Kot druga, dopolnjena izdaja, je izšla v lanskem letu pri Moderni organizaciji Kranj, ki deluje v okviru FOV Kranj. Na 280 straneh je avtor izredno pregledno in praktično prikazal gospodarjenje v podjetništvu. Uvodoma je orisal poslovni sistem, sodelovanje, združevanje in prvine poslovne postopka kot podlago za razumevanje vrst premoženja in naravnih vrst stroškov.

Razgibano kulturno delovanje galerije Katoliške knjigarne

Katoliška knjigarna je vsem goriškim Slovencem dobro znana ustanova. Poleg običajnega trgovskega poslovanja je tu v zadnjih časih zaživelo še pestro kulturno delovanje. V njeni likovni galeriji se poleg razstav vrstijo tudi številne predstavitve knjig in srečanja z avtorji. Da bi поблиže spoznali to bogato delovanje, smo ob otvoritvi nove razstave akademskega umetnika Janeza Kovačiča zaprosili prof. Vido Bitežnik, ki koordinira delovanje galerije, za krajši razgovor.

Galerija Katoliške knjigarne se je zadnje čase uveljavila kot pomembno kulturno središče v Gorici. Dogajanje v njej prerasča v pravo kulturno doživljanje. Kaj vse se tu dogaja?

V galeriji Katoliške knjigarne je danes res živo raznoliko kulturno dogajanje. Knjigarna, ki je bila ustanovljena na začetku tega stoletja, je res kulturno središče. Rada pa bi poudarila, da je to vedno bila. S tem namenom je bila namreč ustanovljena. To poslanstvo je na različnih način vedno vršila. Še posebno v dobi fašizma, ko je moralo obmolkniti vsako kulturno dogajanje, je bila zbirališče kulturnih predstavnikov.

Danes ima knjigarna odbor, ki skrbi za njeno kulturno delovanje. To zaobjema literarno, likovno in glasbeno umetnost. Tako smo imeli celo vrsto uspešnih predstavitev knjig in avtorjev. Število razstav, od katerih so bile nekatere posebno pomembne za naš prostor, štejejo z deseticami. Za polnejši pristop k razstavi umetniških del so vedno poskrbeli učenci glasbene šole Emil Komel, včasih tudi koncertanti iste ustanove.

Imam vtis, da vlada za delovanje galerije veliko zanimanje, tako da so večkrat njeni prostori premajhni za tako šte-

vilno publiko. Kdo je najpogostejši obiskovalec?

Večinoma so prostori res premajhni za številne ljubitelje umetnosti, vendar je zlasti pri razstavah porazdelitev obiskovalcev možna po celi galeriji. Vsaka prireditev pritegne ob stalnih gostih tudi obiskovalce iz različnih kulturnih okolij, ne samo slovenskih. Vedno številnejši so tudi gostje s Tržaškega, iz Slovenije, vedno številnejši so mladi gostje, kar je še posebej razveseljivo.

Ste zadovoljni z odmevom, ki ga ima delovanje galerije v medijih? Zdi se mi, da je že marsikatera razstava ali predstavitev vzbudila zanimanje tudi v italijanski javnosti.

V glavnem je odziv na kulturno dogajanje v prostorih naše knjigarne v tisku in radiu povoljen. Včasih bi si želeli nekoliko hitrejšo odmevnost v našem dnevniku, iz spoštovanja do umetnika namreč in do kulture nasploh. Res tudi italijanski mediji so že večkrat pokazali zanimanje za naše delovanje.

Letošnja sezona se bliža koncu. Kaj imate še v načrtu?

Spored dogajanj je bil bogat; v zadnjem mesecu sezone mislimo predstaviti še kako knjigo oziroma avtorja, ki zasluži pozornost naše javnosti. Čaka nas tudi veselje ob še eni razstavi.

Kaj pa nameravate v prihodnjem letu? Je načrt vsaj okvirno že sestavljen?

Odbor namerava tudi v prihodnjem letu nadaljevati s kulturnim delovanjem. Načrt je, lahko bi rekli, do podrobnosti in skrbno izdelan. Upam, da ga bomo izpeljali in da bo lep doprinos k našemu skupnemu uresničevanju.

Pogovarjal se je i.f.ž.

Prejeli smo:

V naše veliko začudenje smo iz dnevnega časopisja izvedeli, da profesor Alessio Locchi (Aleš Lojk) ni izoliran primer, temveč da se najdejo njegovi somišljeniki tudi na drugi slovenski šoli, žal naši.

Smo polnopravni državljani v demokratični državi, kjer vsakdo lahko svobodno izraža svoje prepričanje in lahko nastopa na katerikoli politični listi; vendar se nam kljub temu včasih zdijo izbire nekaterih nerazumljive oz. neopravičljive.

Čutimo se prizadeti, ker član učnega osebja, ki lahko nastopa v Zavodnem svetu in s tem prispeva k naši šoli, deluje oz. sodeluje pri organizaciji, za katero je poglobitvega pomena rušenje sožitja med občani različnih narodnosti v našem mestu in katere geslo je tudi »dvojezično šolstvo = krivica za Italijana oz. privilegij za slovensko manjšino.« V tem prepričanju smo bili tudi pripravljene na dialog z interesirano osebo, da

bi lahko razčistili oz. razumeli tako izbiro, vendar na naše vabilo ni bilo odziva. Tako ostaja za nas njena izbira nerazumljiva.

Naše pisanje ni napad na osebni ravni, temveč želimo senzibilizirati javno mnenje in dokazati, da mi dijaki slovenskih višjih srednjih šol nismo tako pasivni oz. neobčutljivi za take probleme.

Dijaki Pedagoškega liceja S. Gregorčič GORICA

Vesele velikonočne praznike

SVET SLOVENSКИH ORGANIZACIJ

*vošči članom
in vsem Slovencem
prijetne velikonočne praznike*

tipografia • tiskarna

graphart

TRIESTE TRST
Viale D'Annunzio 27/E
Tel./Fax 040/772151

RESTAVRACIJA BAR

«Al Cavalluccio»

34013 Devin 61/d (Trst)
Tel. 040/208133

Ob torkih zaprto

Cremcaffè

ZELI

SVOJIM CENJENIM STRANKAM
VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE

Ljudske gradnje - potrebne, a ne za vsako ceno...

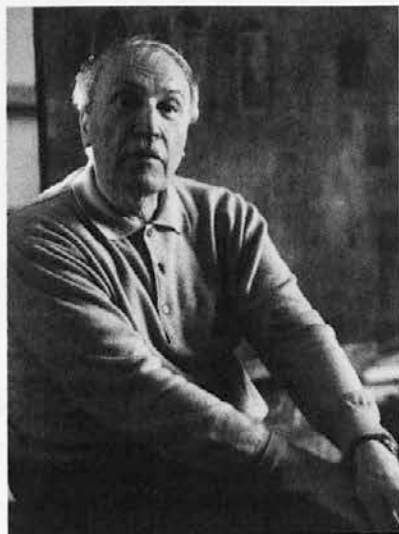
Tržaška ustanova za ljudska stanovanja IACP, ki upravlja približno 23.000 stanovanj, bo od deželne uprave prejela 88 milijard lir. S temi sredstvi nameravajo v naslednjih dveh letih začeti z gradnjo 600 novih stanovanj. Zadnja leta je ustanova lahko vsako leto nudila približno 200 stanovanj, ki se tako ali drugače izpraznijo ali na novo zgradijo ali kupijo na tržišču. Kljub temu pa je 1.078 družin na seznamu onih, ki imajo pravico do dodelitve stanovanja. Z gradnjo ali odkupom 600 stanovanj bi se torej zadovoljivo rešilo razmerje med povpraševanjem in možnostjo, da IACP ustrezno upravičencem.

Na tiskovni konferenci je predsednik ustanove za ljudska stanovanja Giuseppe Erriquez povedal, da je dežela namenila Trstu kar 43 odstotkov razpoložljivih sredstev za ljudske gradnje. Posredoval pa je tudi informacijo, o tem, kje mislijo zgraditi ta stanovanja. Načrt predvideva gradnjo 30 stanovanj pri begunskem naselju Villa Carsia na Opčinah, v Trstu pa v Ul. Stoppani 24 stanovanj in v bližnji Ul. Cologna 60 stanovanj. V nekdanjem osrednjem gasilskem domu na oširku Nicolini v Trstu bodo zgradili 70 stanovanj, na področju bivše vojašnice pri Montebellu naj bi nastalo 180, v bivši vojašnici Sani na Ul. Cumano pa 120 stanovanj. Nadaljnjih 90 stanovanj naj bi zgradili na križišču med Ul. Flavia in Staro istrsko ulico. Kakih 40 stanovanj pa nameravajo odkupiti od zasebnikov. Graditi nameravajo tudi pri Žavljah, kjer so pripravili načrt za 24 stanovanj, obnovili pa naj bi še neko poslopje v Miljah. Predsednik Erriquez je še povedal, da so v teku razgovori za gradnjo ljudskih hiš v devinsko-nabrežinski občini.

Potrebno bi bilo, da bi se občinska uprava in še zlasti župan izrekla o tem načrtu, ki je, milo rečeno, zelo nejasen. V prvi vrsti bi bilo potrebno razčistiti vprašanja jusarskega premoženja, nadalje je tudi vprašljivo, kakšni so dolgoročni načrti za to površino, ki je brez vsakršnih infrastruktur, kar bi pomenilo, da bi bili posegi veliko večji in da obstaja stvarna možnost, da bi v nekaj letih okrog telovadnice nastal nov zaselek, kar bi prineslo nove demografske probleme v že tako izpostavljeno občino. Upravičena je tudi skrb ob glasovih, da se napovedujejo nove, sicer ne ljudske gradnje tudi na področju Vižovelj in Devina. Gre za novice, ki so zaskrbljujoče, še zlasti, ker je ta občina izrazito narodno izpostavljena.

M.T.

Zoran Mušič, velikan dvajsetega stoletja

Francija se je poklonila umetniški ustvarjalnosti enega velikanov likovne umetnosti dvajsetega stoletja, goriškemu rojaku Zoranu Mušiču. V Grand Palaisu, kjer so doslej bili priredili razstave le trem svetovno znanim živečim umetnikom, je na ogled velika retrospektivna razstava umetnikovega opusa.

Še pred uradnim odprtjem je razstavo počastil z ogledom predsednik francoske republike Francois Mitterrand v spremstvu predsednika Slovenije Milana Kučana. Pred Grand Palaisom je bila razporejena predsednikova republiška garda v visoki uniformi, kar je privabilo množico, ki se je sprehajala v krasnem pomladanskem popoldnevu po Elizejskih poljanah. Grand Palais se dviga sredi Elizejskih poljan med Elizejsko palačo in Dôme des Invalides preko Seine. Pred vhom je Mitterrand pričakal Kučana in nato sta se z Mušičem podala na ogled razstave. Naslednjega dne si je Kučan ponovno ogledal razstavo s ministrom za kulturo Pelhanom, s slovenskim veleposlanikom Capudrom in množico uglednih gostov, med katerimi so bili številni lastniki razstavljenih del

iz vsega sveta, kritiki in zgodovinarji ter ravnatelji muzejev. Italijanski veleposlanik Cavalchini je v četrtek povabil Mušiča na svečano kosilo na veleposlaništvo.

Razstava v Grand Palaisu obsega nad 150 Mušičevih del, od prvega povojnega beneškega obdobja do zadnje umetnikove izraznosti s »popotnikom« v času.

V uvodnem delu razstave so portreti žene Ide in avtoportreti iz beneškega obdobja ob izteku 40-ih let, nato se prikaz nadaljuje z dalmatinskimi konjički in krajinami kamnitih kraških gričev do sienskih in umbrijskih krajin ter se nato razširi na sloviti ciklus dachavske groze »Nismo poslednji« iz sedemdesetih let. Pred tem je še zaokrožen prostor z nekaterimi preostalimi skicami dachavskega zla, katere je avtor naredil med težko preizkušnjo, ki pa je ustvarjalno izbruhnila v sedemdesetih letih, bila pa dejansko prisotna že prejšnjih pustih krajinah, prispodobah kupov okostnjakov, kot izraz bistvenega. Prikaz Mušičevega opusa se nadaljuje z značilnimi občutenimi beneškimi krajinami, do rastlinskega presledka in mogočnega niza ženinih portretov in avtoportretov iz osemdesetih in devetdesetih let. V razstavo niso vključene katedrale, ki so bile prisotne v velikih antoloških razstavah v Vili Medici v Rimu ter v kraljevi palači v Milanu.

Francoski muzeji so izdali zelo bogat in obsežen katalog s prispevki Claira, Gibbsona, Handkeja in drugih. Omeniti pa moramo, da še zlasti pri avtoportretih in portretih iz 90-ih let barvni ton ne ustreza izvornemu in je izražena neka zelenkasta barva, ki je na slikah ni. Revija Connaissance des Arts je objavila posebno monografsko izdajo za Mušiča, revija Museart pa je posvetila Zoranu Mušiču veliko pozornost s šestimi stranmi teksta in slik pod naslovom: Zoran Mušič bol in usmiljenje. Po-

leg razgovora z umetnikom pa objavljajo ekskluzivno odprto pismo — pričevanje o Mušiču samega predsednika francoske republike Francois Mitterranda ter pismo tako uvaža: Ko Grand Palais z več kot 150-imi deli posveča prvo francosko retrospektivo slovenskemu umetniku, ekskluzivno za Museart pripoveduje Francois Mitterrand, Zoran Mušič pa pričuje.

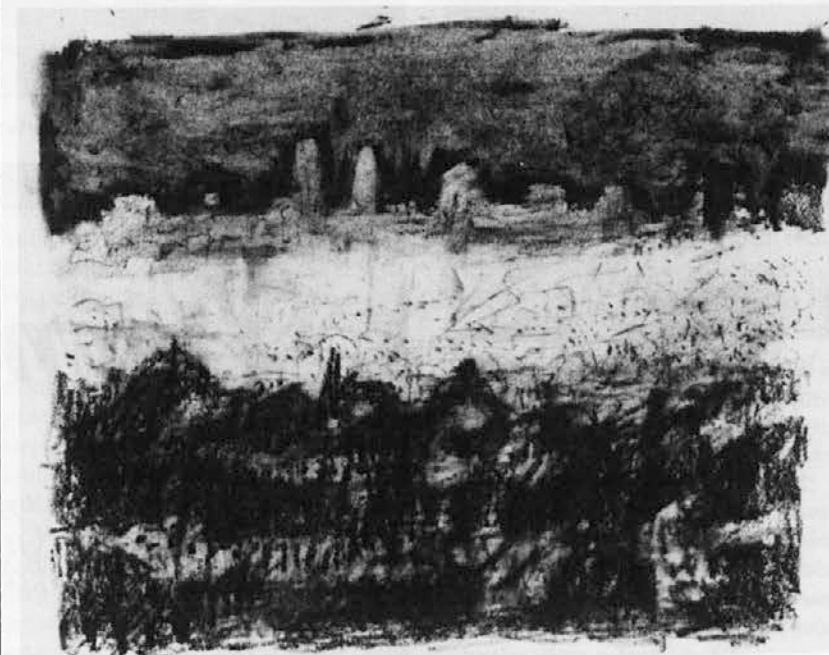
Objavljeno odprto pismo francoskega predsednika Mušiču predstavlja enega najzlahtnejših človeških in umetniških priznanj velikemu umetniku, kar smo jih doslej zasledili tudi izpod peres velikih Mušičevih poznavalcev, in globoko kulturno pričevanje ter poklon umetniku in prijatelju. Čas ni spremenil plemenitosti umetnika. Milina in resnobnost označujeta umetnika in njegovo slikanje. Njegovo osebnost kot tudi njegove portrete in krajine prevevata tišina in boleče dostojanstvo. Preživel je Dachau. Zgodovina pozna le redke primere soočanja umetnosti z grozo, kot je Mušičev niz Nismo poslednji, Mitterrand primerja Mušiča z Goyo, Mantegno, Grünewaldom. A pred prikazom nečloveškega nam je Mušič daroval krajine Krasa in Dalmacije, za katerimi je vez ljudi z zemljo, njihovo trpljenje, njihova samota. V pustem vesolju mladinskih krajin je bil konj priljubljeni predmet tega nomada, deljenega med več narodi, več kulturami, več jeziki. Podobe tavanja malih skupin k širšim prostorom, bolj tajnim puščavam naproti, na Vzhod, katerega je zahodna umetnost zanemarila po Bizancu. Mitterrand se nato navezuje na Mušičeve Benetke. Njegova dela ne ožarja zunanja svetloba, izvira iz snovi same. Obsežno opisuje niz portretov žene Ide in avtoportretov iz 80-ih in 90-ih let. Prilicujejo stoicizem filozofa, duhovnost, v kateri se talita bolečina in mir, ustavljeni čas, prisotnost onostranstva. Sveti Pavel je dejal, da je vidno le tenčiča postavljena pred nevidnim. Tenčiče ni mogoče odstraniti, pač pa jo narediti prozorno. Le malo je del, ki s tolikšno silo premagujejo smrt.

Razstava v pariškem Grand Palaisu bo na ogled do 3. julija, sočasno pa je v Parizu odprta razstava Mušičevih grafik v galeriji Franck, tretja je na ogled v Bordeauxu, pa še dve sta v Antibesu in Caenu.

Miro Oppelt

Rebula in Pahor v avditoriju muzeja Revoltella

V torek, 11. aprila, je bila v avditoriju muzeja Revoltella v Trstu še zadnja spremna prireditve v okviru razstave, posvečene slovenski ustvarjalnosti v Trstu. Gosta sta bila pisatelja Boris Pahor in Alojz Rebula, ki ju je predstavil prof. Elvio Guagnini s tržaške univerze. Večer je bil zanimiv, na žalost pa je bila udeležba maloštevilna.

Zoran Mušič: Mesto

Dušan Jelinčič

ABEL IN NJEGOVA KRIVDA

(odlomek iz še neobjavljenega romana)

Večerilo se je. Zrak je postajal prozoren, v mestu pa so prižgali prve luči. Ko je Abel prišel do nabrežja, se je zagledal najprej v jesenske oblake, ki so zadobivali škrlatno barvo, nato še v morje, ki se mu je zdelo mrzlo in temno. Morje je imel tudi v domačem mestu, ki ga je zapustil davi. Za sabo je pustil sitne, drobne in nedolžne spomine, ki so se mu ob pogledu na te valove, te oblake in to nabrežje, vračali. Zamahnil je z roko, češ, kaj bi s temi nadležnostmi ter se počasnih korakov napotil po bližnjem pomolu. Skrbel ga je jutrišnji dan, ko bo prvič prestopil šolski prag. Novo delovno mesto... Galebi so nizko letali nad pomolom, Abel pa se je obrnil in stopil v bližnji bar, tisti, ki mu ga je svetoval Arist z besedami: »Če tu ne poznaš nobenega, boš umrl od dolgočasia in samote. Pojdi v bar pri Feliks in reci, da te pošilja Arist!«

V baru so že vedeli, kdo je in kaj tu počenja. Kako so to zvedeli, mu je bila skrivnost. Feliks, lastnik bara, vesel, malce vulgaren in površen moski, kot pač vsi — tako se mu je vsaj zdelo — ki že leta delajo v barih ob morju, ga je nekam prehrupno pozdravil, mu voščil dobrodošlico v Aronu, zamomljaj nekaj kot »hm, pa profesor...« ter se vrnil k svojim prejšnjim opravilom. Abel je sedel za mizico, naročil kavo in brez zanimanja listal po krajevnem dnevniku.

Ko se je zvečerilo, je Felik prisedel k njemu. Bar je bil skoraj prazen, saj so se vsi odpravili na večerjo.

»Tako torej, učiš na tehnični šoli...« Abel se je obrnil k njemu. »In stanuješ z Aristom in ostalimi...«

»Ja.« Hotel je še nekaj dodati, pa se je premislil. Bila je nepomembnost.

»In prav pri Aristu...« je vrtal Feliks.

»Ja. Ena soba v najemu velja drugo. Pa saj ni slabo. Sem pri morju in še kar blizu šole.« je Abel neprepričano odgovarjal, da bi se le izognil molku.

»Že res, že res. A poznaš Arista?« je še vprašal Feliks.

»Ne. Spoznal sem ga danes. Vedel sem le za gospo, ki oddaja sobe v najem, pa sem si priskrbel ta naslov.«

»Veš, čuden človek je ta Arist. Čuden... čuden...« Feliks je še sam postajal čuden.

»Vsi smo čudni,« je odgovoril Abel.

»Da, toda Arist še posebno. Nihče ne ve, kaj resnično počenja, poleg kvartanja. Sicer pa,« Feliks se mu je strmo zazrl v oči, »pravijo, da je ubil očeta...«

Abel je le zatrnil s spodnjo ustnico, vendar ni hotel pokazati, da bi ga ta novica vrgla iz ravnotežja, presenetila ali celo presunila.

»Res? O ljudeh se govori vse močje...« je mirno odgovoril. »Sicer pa ga bom vprašal,« je skoraj v šali pristavil.

Feliks ta odgovor ni ugajal, saj je pričakoval zaprepaščenost ali vsaj vznemirjenost na obrazu tega profesorja. Tako je pogovor kar sam zamiiral, pa ob tako močnem argumentu. S šibko pretvezo se je medlo poslovil od njega in šel za šank. Abel se je zagledal v večerno temo, obsijano s cestnimi lampijoni, zvil časopis, plačal kavo in nanagloma odšel.

Naslednjega dne v šoli je bilo točno tako, kot si je predstavljal in pričakoval. Sam je bil nekoliko živčen in negotov zaradi novega okolja, novih obrazov kolegov in dijakov, vendar se je temu kmalu privadil, pomagal pa mu je ravnatelj, ki se je hotel z njim rutinsko pogovoriti ob začetku šolskega leta. Dal ga je poklicati v svoj urad ter mu zdrdral običajno pesmico o poslanstvu profsorskega poklica, o lepoti te službe in o bogastvu, ki ga oblikujejo z lastnimi rokami. In da pri tem so pravice in dolžnosti. Ob teh dveh besedah ga je Abel nehal poslušati in si skušal predstavljati, kakšna bi bila ta mogočna stavba pozimi s snegom. Ker tu ob morju si snega ni mogel predstavljati.

Ko je zapuščal šolo je pomislil, da so vsi profesorji in dijaki na svetu enaki, da vsi igrajo vlogo, ki večkrat ni njihova, pa se je vseeno nezavedno oklepajo. Vsi so mu bili enako nezanimivi in vsakdanji, prav kot debele kamnite stene veličastne stavbe zgrajene v strogosti brez okusa.

Le mlajša kolegica kostanjevih las in prodornih oči približno njegovih let je priklicala njegovo pozornost, tako da se je, ko jo je videl, vprašal, kaj pravzaprav dela tu. Rekel si je, da se bo pozanimal, kdo je in da jo bo, če mu bo še zanimiva, skušal spoznati. Sicer je bil zadovoljen, da je dopoldan minil gladko in brez komplikacij, da mu dijaki po vsej verjetnosti ne bodo delali težav, ko pa ima svoj večni adut stroge držbe in učinkovitih pavz molka in ker je opazil, da bo lahko s kolegi ohranil svojo zadržano in mal-

(foto Jan Leszczynski)

ce odmaknjeno pozo, kar mu bo gotovo zadostovalo, da ne bodo drezali vanj preko vljudnostnih fraz.

Popoldan je bil prost. Za kosilo se ni hotel vrniti domov, ker je bil dan sončen, zato je zavil k Feliks ter tam pojedel toast in spil kokakolo. Feliks ga skoraj ni pogledal in le tiho odzdravil, ko je Abel že odšel.

Bil je sam svoj gospodar. Šel je na pomol, nad katerem so vreščali galebi ter jih dolgo opazoval. Sredi popoldneva se je sprehajal po mestnih ulicah daleč od nabrežja in se čudil, kako je lahko tu mesto s svojimi stolpniciami in stanovanjskimi zgradbami

tako različno od predela ob morju, kjer se bohotijo nizke stavbe s trgovinami, mehničnimi delavnicami in stojnicami z najrazličnejšo kramo. Pomislil je na svojo novo kolegico, ki mu je bila zanimiva, nato pa spet pozabil nanjo.

Zvečer je igral tarok z Aristom in nekim drugim sostanovalcem, ki se mu je predstavil za Maksa in za kate-rega ni razumel, ali tam živi bolj ali manj stalno ali le občasno. Baj je bil nekakšen korektor pri krajevnem časopisu, saj se je nekaj pred deseto uro spet vrnil na delovno mesto, da bi popravil odtise zadnjih strani, ki se tiskajo, športa in kronike.

Ostala sta sama z Aristom, ta pa je razumel, da so mu pri Feliks že govorili o njem. Pri nepomembnem pogovoru je namreč nenadoma obmolnil, zamahnil z roko in odšel neznan kam. Abel je gledal za njim in se nato odpravil spat.

Novi zvonovi za koprsko stolnico

Do prve svetovne vojne je po zvonikih na Slovenskem, tudi v zamejstvu, viselo mnogo starinskih zvonov, vlitih v livarnah doma in na tujem, ki pa so bili med prvo svetovno vojno odvzeti in prelitvi v topove. V času med obema vojnoma je bila ta škoda v veliki meri popravljena, saj so bili nekdanji zvonovi nadomeščeni z novimi, na Primorskem celo plačani iz vojne odškodnine. Med drugo svetovno vojno so italijanske oblasti ponovno odvzemale zvonove, isto je počela nemška okupatorska oblast na Gorenjskem in Štajerskem.

Zgodilo se je tako, da je slovenska zemlja ob koncu druge svetovne vojne skoraj onemela, saj je v zvonikih v najboljšem primeru ostal le po en zvon. V prvih povojnih letih na nadomestilo skoraj ni bilo misliti, saj v Sloveniji ni bilo primerne livarne, uvoz je bil otežkočen, z otoplivitvijo na verskem področju pa so nastopili boljši časi tudi za zvonove. Leta 1967 so jih začeli vlivati v podjetju Ferralit v Žalcu, kjer so se do danes usposobili v solidnega izdelovalca, vendar le do 1600 kg teže. Župnija, ki želi težje zvonove, jih mora naročiti v tujini; v poštev prihajajo predvsem livarne v Nemčiji, Avstriji in Italiji.

Tudi iz zvonika stolnice v Kopru so Italijani leta 1942 odpeljali zvonove,

ve, pustili so le največjega iz leta 1333, ki ima tudi veliko kulturnozgodovinsko vrednost. V povojnem času so v zvoniku koprške stolnice do nedavnega uporabljali zvonove iz let 1918, 1921 in 1964, ki pa po svoji teži in kvaliteti nikakor niso bili v sorazmerju s to mogočno stavbo. V Kopru so se na pobudo primorskih vernikov v lanskem letu odločili za nakup novih zvonov, s čimer so želeli počastiti 60-letnico mašništva in 30-letnico škofovske službe medtem že preminulega prvega škofa obnovljene koprške škofije msgr. Janeza Jenka. Njegovo ime bo zapisano na velikem, 2725 kg težkem zvonu, ki bo posvečen zavetniku koprške škofije in varuhu družin sv. Jožefu, zvon so darovali verniki koprške škofije. Drugi zvon je težak 1465 kg, posvečen pa bo zavetnici koprške stolne župnije Mariji Vnebovzeti in je darilo vernikov te župnije. Tretji zvon koprškega mučenca sv. Nazarija je darilo koprške občine, tehta pa 866 kg. Četrty zvon bo posvečen sozavetnikoma Evrope sv. Cirilu in Metodu, tehta 586 kg in bo hkrati spominjal na sedanjega koprškega škofa msgr. Metoda Piriha; zanj so darovali razni dobrotniki.

Novi zvonovi v Kopru, ki jih je vtila znana livarna Rudolf Perner iz mesta Passau na Bavarskem v Nemčiji, so resnično velika pridobitev in so uglašeni na tone h, dis, fis, gis, kar skupaj da melodijo na znani koralni napev Salve regina. Na željo italijanske skupnosti, živeče v Kopru, bo zgodovinski zvon iz leta 1333 ostal v zvoniku, ostale zvonove pa bodo odstopili drugam — enega v preslico cerkve sv. Basa na Mudi v Kopru, dva pa v bodočo cerkev sv. Leopolda v Šalari. Nove zvonove so že pripeljali v Koper v petek, 31. marca letos, ko so jih začasno namestili v stolnici, kjer čakajo na blagoslovitev, upajmo pa, da jih bomo kmalu tudi slišali iz zvonika.

Ivan Burnik Legiša, odličen pesnik, ki ga njegovi ožji rojaki ne poznajo

Domov, domov pod rodni krov
me južni veter žene.

Domov, v domačo vas po blagoslov,
tolažbe srcu druge ni nobene!

Ivan Burnik Legiša

Ivan Legiša z danes pokojno mamo leta 1984

Slovence iz Devina, Štivanja in Medjevasi, to je iz župnije sv. Janeza Krstnika, nas je lahko sram, da ne vemo za dobrega, rekel bi celo za odličnega pesnika-domačina. Ta je 61-letni Ivan Legiša iz Medjevasi, ki že skoraj 40 let živi kot izseljenec v Avstraliji, a naravnost izgoreva v ljubezni do rojstne vasi, do naše slovenske domovine.

Pred dnevi mi je prišla v roke njegova druga pesniška zbirka s pomenljivim naslovom »Za pest drobiža« in z motom, ki je objavljen na začetku. Zbirko je uredila prof. Marta Špes Skrbiš, ki je tudi predstavila pesnika in njegovo delo.

Ivan Burnik (pesniški psevdonim) Legiša je leta 1956 »odšel za bratom v Avstralijo. Prišel je za pet let... Ostal za vedno«, piše urednica.

Njegova prva pesniška zbirka je izšla leta 1991. Druga zbirka je »pesem slovenskega izseljenca, ki se počuti izžet in izčrpan, skoraj na kraju svoje poti. Sprašuje se po smislu življenja v tujini, kjer se nikoli ni počutil doma. Hrepenenje po rodnem kraju je neizživeto, to priča tudi moto pesniške zbirke. Ta napoveduje osnovno tematiko knjižice: srcu ni druge tolažbe, kot je blagoslov domače vasi. Upanje, da se bo vrnil, se je že zdavnaj potopilo pod bremenom življenja. Vse, kar pesniku ostaja, je otožna misel na domačijo, spomin na mlada leta, težka, a lepa leta doma in bridkost tujstva«, piše prof. Marta Špes Skrbiš.

Toda pesnika zanimajo, vznemirjajo in mučijo tudi druga vprašanja, na primer: smisel človekovega življenja, pesnikovo poslanstvo, vpra-

šanje o Bogu, v zadnjem sklopu pa najdemo pesmi, ki so »kot pisan šopek cvetic«, pravi urednica.

Kako se njegovi ožji rojaki lahko vsaj delno oddolžimo za svojo nevednost? Mislim, da bi si morali najprej priskrbeti obe zbirki in pazljivo, počasi prebirati objavljene pesmi. Le tako bomo namreč mogli prisluhniti njihovemu globokemu sporočilu. Domači kulturni in prosvetni delavci pa bi lahko priredili večer, posvečen pesniškemu delu svojega ožjega rojaka. Morda bo ob tej priložnosti izražena tudi misel, kaj narediti, da bi kdaj imeli našega pesnika v svoji sredi.

Drago Legiša

ZA PEST DROBIŽA

Izgrizen sem
in raztelešen;
poteptan, izhoben,
kot je zemlja
kraj potoka.

Ko me cesta
je odnesla
v tuja mesta,
zgolj iz potrebe
sem za kroznik riža
in za Judežovo pest drobiža
mačehi poklonil
več od polovice sebe.

A kar me najbolj v živo grebe — je,
ker sem brez solz in joka,
tujini mrzli
dal lastnega otroka.

MEDVEJC

Iz tal in senc se plazim,
zamaknjen drezam v molk želja,
zakrilim, spet spodsne mi na tla
v skrbeh, da komu duše ne pogazim.

Metulj na cvetu sok nabiram,
bogato žetev pričakujem,
načrte vsakovrstne snujem —
preplašen se okrog oziram.

Nekdo je nadme dvignil korobač,
na levo in desno vsem se klanjam,
preteklost in bodočnost sanjam —
neznan izseljenec — Medvejc — sanjač.

Pesnikova rojstna hiša

OD KOD SI TI DOMA?

No, pridi! Greva v dušo kraške gmajne.
Oči napasi z mano na Grmadi
in zvončkov mi natrgaj na livadi
za domačine žive in za rajne.

Sede spod vrbe grčave — žalujke,
tja preko doberdobskega jezera
strmim zagrenjen, jezen — poln prezira
do vseh, ki klonijo besedi tujke.

Od kod sem, siromašen sin, doma?
Poglej, kraj poln je trnja in solza!
Škofija je od davnih dni Gorica;

občan sem bil vsem znane Nabrežine.
Oskrunjen je moj delček domovine,
v asfalt steptana božja je pravica.

Nočni samogovori Jožeta Steguja

Ko popotnik hiti proti Ilirski Bistrici, ne more mimo, ne da bi se mu pogled zaustavil na Premu. Mogočen grad in velika skoraj katedralna cerkev sama po sebi padeta v oči. Prav v tem premskem gradu so vsako leto literarni večeri, kot tudi najrazličnejša literarna in kulturna srečanja. Nekaj takega smo doživeli v nedeljo, 22. januarja, ko so ilirskobistriški literati predstavili pesniški prvenec domačina Jožeta Steguja »Nočni samogovori«. Večer je popestril kulturni program, za tehtno predstavitev pa je poskrbela prof. Boža Breclj, ki že desetletja iz Postojne budno spremlja vse kulturno dogajanje v tem delu Slovenije. Velika večina ustvarjalcev je namreč bila deležna prav njenih prvih »literarnih napotkov«, ko je kot profesorica slovenščine v Postojni dolga leta skušala vzbujati čut za slovenstvo in lepo kleno slovensko besedo.

Jože Stegu je po poklicu kmet. Prav zato bi pričakovali, da bo njegova poezija prepojena s kmečko trdoto; njegovo življenje v tisti globači pod premskim gradom, kjer domuje, je res podobno cankarjanskemu spoznanju, da so otroci globeli vedno želeli v višave h kakršnikoli luči ali tudi k spoznanjem, za kar so drugi, ki so bili rojeni na vrhovih (takšnih ali drugačnih), bili prikrajšani, ker so to nekako že imeli... (ali pa podedovali in sploh podcenjevali...)

Zbirko je opremil Srečko Srebot, ki ga v Ilirski Bistrici poznajo kot zani-

mivega likovnika, saj je imel nekaj zelo odzivnih razstav. Njegovi posegi v likovni opremi so prijetni in dajejo pristno domačo toplino, ker so iz okolice. 42-letni Jože Stegu veliko razmišlja o človekovi osami, ko pravi, da hoče ljudi, si želi ljudi, saj brez ljudi sveta ni! Obenem pa spoznava, da je zanj življenje podobno nakovalu: »Na razbeljeni skali kujem prihodnji svet!« Meditativno razmišljanje, ki je pristno za kneta, različno od običajnega razmišljanja, ki ga pozna zindustrializirani človek, ga popelje v prihodnost, ko pravi: »Kakor reka in čas, gre življenje skozi nas...« Zaustavlja se ob sreči. Večno neizpeta tema vseh poetov, pa vendar kmečko pristna... »Včeraj, kot danes isti je klanec... isti obrazi, iste besede, iste laži — in isti nemir!«

Ozira se tudi na prehojeno pot očetov... »Gospod daj večni pokoj vsem, ki so pred mano po isti poti hodili, svoja bremena z brega na breg vdano nosili pozimi in poleti...« Na njihovo vdanost do življenja, ki se je iskrla ob njihovem trdem vsakdanu... »Niso te kleli, če jim je hiša gorela, ali ko jim je toča polja požela... Ali ko se jim sin iz vojne ni vrnil domov, niso pokleli: 'Bog nam je odvzel blagoslov.' Tedaj so samo nižje ramena sklonili in naprej bremena vdano nosili z brega na breg pozimi in poleti...«

Lirika Jožeta Steguja je vsekakor pristen izraz razmišljujočega kmeta, ob stiku z živim svetom. Pesmi ga izdajo, da je načitan in literarno razgledan, nekako tako, kot smo iz vseh obdobjev slovenske zgodovine poznali »umne in omikane kmetovalce«, kot se je izrazil Slomšek. Ekspresivno naturalistične metafore pričajo, da je že davno prebrodil začetno pesniško snovanje. Ima tekoč, blagovozvočen jezik, ki je celo estetsko prefinjeno naraven, brez kakršnekoli vsiljene pripovedi. Na prvi pogled bi brez kakršnekoli zadržane sodbe rekli, da to ni pesniški prvenec, ampak že kdo ve katera od njegovih pesniških zbirk.

Jože Stegu je brat pokojnega Vili-ja Steguja, ki je tudi pesnil. Z razliko od bratove lirike je ta dosti bolj svetla in prepletena z življenjskim optimizmom, medtem ko je bratova mistično razmišljujoča in boleča.

Ambrož Kodelj

Nastop na gledališkem tekmovanju Palio degli Asinelli

Pred kratkim, in sicer v dneh od 28. do 30. marca 1995, se je v gledališču *Cristallo* v Trstu odvijalo 6. gledališko tekmovanje *Palio degli Asinelli*. Nastopilo je devet tržaških višjih srednjih šol, med katerimi tudi dijaki *Znanstvenega liceja »F. Prešerna«*. Predstavili smo igro, ki nosi naslov *Un posto per tutti*, oziroma *Prostor za vse*, saj je tekmovanje potekalo v italijanščini.

Besedilo, režijo, kostume, scenografijo in glasbo smo pripravili dijaki sami. Sploh smo za vse poskrbeli sami, saj je namen tega tekmovanja tudi ta, da se v dijaki spodbudita samostojnost in kreativnost. Uvrstili smo se na drugo mesto, *Daša Bolčina* pa je prejela priznanje za odigrano vlogo.

Na Paliu so nastopili: *Kristina Bezenšek, Valentina Jakopič, Tinkara Kovač, Maja Mezgec, Deva Pincin, Miha Ravbar, Marko Verri, Daša Bolčina, David Korošič, Maša Pregarc* in *Zaira Vidali*, za glasbo pa sta poskrbela *Mitja Petelin* in *Marko Sancin*.

Priprave za igrico so se začele že februarja, ko se je zbrala manjša skupina dijakov. Porodila se je zamisel, da bi lahko sami sestavili besedilo za tekmovanje. Tako smo predstavili popolnoma originalno delo.

Igra se odvija v javnem stranišču, ki si ga je klošar Gin izbral za svoj dom. Imel bi res pusto življenje, ko bi se v stranišču ne zvrstila kopica junakov, ki prihajajo in odhajajo, se tam ustavljajo, se pogovarjajo, jočejo in smejejo. Na tej osnovi smo dijaki začeli ustvarjati profile posameznih junakov. V bistvu si je moral vsak igralec sam izmisliti, očrtati in potem še zaigrati svojo vlogo. Poskrbeti je moral za to, kaj bo govoril, kako se bo obnašal, kako bo oblečen in koga bo predstavljal. Seveda so mu pri tem poma-

gali tudi soigralci. Svetovali smo drug drugemu in se popravljali, predvsem pa izkoristili svojo domišljijo in ustvarjalnost.

Začetni skupinici so se pridružili še drugi dijaki, tako da je postala priprava na tekmovanje živahnjša in pestrejša. Prišlo je do novih delovnih, a predvsem do prijateljskih stikov, ki se po končanem nastopu še vedno nadaljujejo.

Vaje so na žalost potekale v precej težkih okoliščinah, saj na šoli ni gledališkega odra, večje učilnice pa so bile med jutranjimi urami zasedene, tako da smo morali vaditi v pritličnem mini-razredu. Zadnje dni pred nastopom pa smo se zbirali v prostorih kulturnega društva *Slovenec* v *Borštu*, kateremu se iskreno zahvaljujemo. Težave so bile tudi pri postavljanju scene, saj finančnih sredstev, ki jih je nudila šola, ni bilo veliko. Poleg tega je teden dni pred nastopom veliko dela. Dnevi pred nastopom pa so bili posvečeni samo postavitvi igre, saj so nekateri začeli izdelovati sceno zgodaj zjutraj in so nadaljevali z vajami do pozne večera.

V torek, 28. marca, so nekateri dijaki-igralci preživeli jutro v gledališču *Cristallo*, kjer so postavljali sceno, drugi pa so se zbrali v *Borštu* in tam poskrbeli za glasbo. Ob dveh popoldne je potekala generalka, ob šestih pa je šlo zares. Po petih minutah igre smo igralci začutili, da se je publika začela vživljati v igro, kar je pripomoglo k še boljšemu igranju. Gledalci so med nastopom kar nekajkrat navdušeno zaploskali. Igrica je torej uspela. Gledalcem — čeprav jih ni bilo veliko — je bila všeč, žiriji pa tudi, saj je drugo mesto na tekmovanju kar lepo priznanje.

Zaira Vidali,
V. B. Znanstvenega liceja
»F. Prešerna«

Velikonočna razstava v Nabrežini

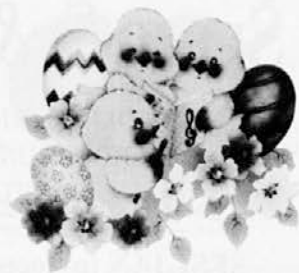

V župnijski dvorani v Nabrežini bo tudi letos tradicionalna razstava velikonočnih motivov in zlasti pirhov, delo šolske mladine, pa tudi priznanih slikarjev. Urnik: od 16. aprila do 30. aprila v popoldanskih urah od 16. do 19. ure. Vabljeni!

Vesele velikonočne praznike

Gostišče

NANUT

GORICA - Tržaška ulica 118 - Tel. 0481/20595

ŽELEZNINA

TERČON

Nabrežina, 124
Tel. 040/200122

Trattoria *Gostilna*
1870
Devetak

Vrh Sv. Mihaela 48 - Sovodnje
ob Soci (Gorica)
Tel. 0481/882005 - 882488

Siscom

Siscom sas

34016 Općine
Ul. Biancospino 22/2
Delavnica za servisiranje
za antene in televizijske aparate

Prodaja elektromateriala

Narodna ul. 48
Tel. 040/214867

L'AGRARIA ZAVADLAV

Vse vrste semen, sadik
sadnega drevja -
raznovrstna hrana
za domače živali

GORICA
Tržaška ulica 18
Tel. 0481/520898

“CORIUM” s.r.l.

IMPORT - EXPORT

TRST - UL. CELLINI 2, UL. MILANO 4/1
Tel. 040/660160 - Fax 040/660059 - Telex 461102

Vesele velikonočne praznike

Švara S. & Masten S.

AVTOMEHANIČNA DELAVNICA
KAROSERIJSKA POPRAVILA
AVTOODPAD

SESLJAN (avtocesta) - Tel. 040/299768

Rešujemo vse vaše avtomobilne probleme

Zidarič s.n.c.

PAPIRNATI
PROIZVODI
ČISTILA

Nabrežina, 120 - Tel. 040/200232

FIORI
Mara
CVETLICE

Ulica I. Gruden 48
Tel. 040/226517
Bazovica (Trst)

Raznovrstna
darila
Velika izbira cvetja
za razne priložnosti

optika malalan

OPCINE
Proseška ulica 6
Tel. 040/213957 - Fax 040/213595

JESTVINE

VALMARKET sdf

BAZOVICA
Ul. I. Gruden, 39
Tel. 040/226128

Pizzeria - Bar - Gostilna

»VETO« snc

Debenjak Nada in Fabrizi Erino

Pec na drva

Općine - Proseška ulica 35 - Tel. 040/211629
Zaprto ob torkih

BAR - BUFFET - PIZZERIA

»da RINO«

FABRIZI ERINO

Općine - Narodna ulica 65 - Tel. 040/213821
Zaprto ob nedeljah

SLASCICARNA

Saint Honore'

PRALINA - cokoladni
openski tramvajčki
COKOLADNI PIRHI

OPCINE - TRST - PROSEŠKA
UL. ST. 2 - TEL. 040/213055
Ponedeljek zaprto

KNJIGARNA

Terçon

NABREŽINA
Tel. 040/200142

Mladi »oder sveta«

Prejšnji teden se je v Trstu odvijala revija srednješolskih skupin, ki jo že šesto leto organizira Teatro degli asinelli. Letos je bila že 6. po vrsti, imenovana tudi Padio Scuola teatro.

Nimam podatkov o sodelovanju naših šol na tej reviji v preteklosti (vem za lanskoletno priznanje nadarjeni Sari Baldè), letos pa sem skoraj slučajno zašel v gledališče Cristallo, kjer je med drugimi nastopila tudi gledališka skupina Znanstvenega liceja France Prešeren.

Zavedel sem se šele po njihovem nastopu, kolikšen napor je predstavnica **Un posto per tutti** (Prostor za vsakogar) terjala od izvajalcev!

Že sem v zamejskem dnevniku pisal o težavah in zaprekah, ki so naše mlade igralce spremljale ne glede na končni rezultat. Skušal sem zato kar se da natanko poizvedeti o pripravah, o avtorju dela, o režiji, o postavitvi... Glede na to, da naše dijake kot vse dijake sveta pač pomlad »zanaša«

brezdomec, mama s hčerko, prijateljici, zaljubljeno in zapuščeno dekle, dama s psičkom, sprehajalki, čistilka, fant z istospolnimi nagnjenji in njegov prijatelj so prvovrstno izdelani liki. Režija je bila kolektivna in presenetljivo natančna ter duhovita.

Morda je bilo vse skupaj le naključje, gledališki sen, trenutek zamknjenosti; neponovljivo?! Vendar, čeprav bi bilo le tako, je vse do kraja izzvenelo prepričljivo. Italijanska publika in člani žirije so bili ob nastopu naših fantov in deklet očarani in kljub pregovorni samoljubnosti, ki je italijanski Trst tudi tokrat ni mogel skriti, je bila Daša Bolčina nagrajena za vlogo Čistilke, skupina pa odnesla 2. mesto ex-aequo. Pomembno priznanje. Škoda, da je zamejsko časopisje ta lepi trenutek tako malomarno spregledalo. Pišemo in razpisujemo se o mladini, kadar pa jo imamo tako nevsiljivo pred nosom, zremo mimo; ne znamo se poveseliti z njo, ko to zasluži in ko to navsezadnje tudi potre-

Maša Pregarc in Deva Pincin

in niso kdo ve kako razpoloženi za obvezujoče delo, moram reči, da so me prijetno presenetili, točneje — navdušili.

Izviren tekst, vrednega spretnega dramatika, izbranega okusa za pretajen humor, v katerem se skriva protest proti družbeni nečimrnosti, naravnost prodorno prikazan v nanizanih prizorih človekove stiske. Odkod taka nenadna inventivnost v mladih ljudeh, ki bi jim kvečjemu prisodil brezskrbnost, alienacijo ali apatijo? Tu je vprašanje, ki ga ne bi smeli odmisлити. Ne poznam odgovora nanj, vendar vem, da bi se bil sam našel pred temi mladimi razorožen, objekt njihove presoje, ko bi moral nujno v javno stranišče (in ne samo tam), kajti ta **Posto per tutti**, tako je igri naslov v izvorni italijanščini, ki so jo slovenski igralci izvrstno obvladali, je ogledalo človekove naj-intime. Klatež in

buje: tega prizora ni bilo na odru, pa bi bil izredno zanimiv...

Ostale skupine so razpolagale z izdatnimi sredstvi, ki so jim omogočile lepo scenerijo, bogate kostume in razkošno razsvetljavo. To in pa zaresna prizadetost in pridnost nastopajočih je seveda odločilno vplivalo na odločitve žirije. Tudi nekaj iskateljstva je bilo, vendar se z izvornostjo naših dijakov ni moglo kosati. Italijani niso zaman izjavljali, češ »Slavi« imajo gledališče v krvi. Bomo kateretega od teh mladih nastopajočih kdaj le videli na »velikem odru«?

Aleksij Pregarc

PRIHODNJA ŠTEVILKA
NOVEGA LISTA BO IZŠLA
V ČETRTEK, 27. APRILA.

Uredništvo in uprava

Mladi o sreči - Mladi o sreči - Mladi o sreči

Človekovo srce stremi po sreči

Človekovo srce nenehno stremi po sreči in popolnosti. Sreča je zelo bogat in raznolik pojem. Vsi se trudimo, da bi srečo našli. Naše delovanje in prizadevanje je usmerjeno k temu cilju. Vsak izmed nas išče srečo na svoj način, končni cilj je za vse enak. Želimo si, da bi bili zdravi, uspešni, premožni, dobri, pomembni, veseli ... Vse to so le kamenčki v mozaiku sreče.

Ali se sreča sama naseli v srce? Mislim, da je sreča najvišja in najdragocenejša vrednota. Da si vrednote pridobimo, se moramo zelo truditi; bogastvo, slavo in znanje si pridobimo s pridnostjo in delom, zdravje si ohranimo s primernim življenjem. Pot do teh dobrin poznamo. Pogosto po njej tavamo in zaidemo v napačno smer. Zdi se nam, da smo nesrečni, zgubljeni in da sreče ni mogoče najti. Vprašanje je, kje jo iščemo in kaj potrebujemo, da smo srečni. Sreče ne smemo iskati v velikih stvarih, temveč v vsakodnevnem življenju in malenkostih. Zavedati se moramo sebe in se veseliti svojega življenja. Vedeti moramo, da nam je vsak trenutek podarjen in ga moramo pravilno izkoristiti, kajti življenje je sestavljeno le iz trenutkov. Težave in nevspešnosti moramo sprejemati z vdanoostjo in upanjem, da bo konec dober. To so le zapetljaji in preizkušnje, ki jih moramo čim spretno-

je premostiti. Veseliti se moramo naravnih stvaritev, prijaznih besed, toplega pogleda ... Skratka, srečo moramo iskati v svoji bližini in predosem v sebi. Mislim, da sreča izvira iz človekove notranjosti. Vendar, kako najti srečo v samem sebi? To vprašanje je zelo zahtevno in zapleteno. Menim, da srečo najdemo tako, da si osnujemo svoja življenjska načela, ki se jih skušamo držati in jih izpolnjevati. Ta načela so lepo izdelana v verskih naukih.

Svojo srečo iščem s pomočjo načel iz Svetega pisma, saj v tej knjigi najdem odgovor in rešitev na marsikatero vprašanje, ki se je prej zdelo neresljivo. Če po teh načelih živimo in se jih držimo, smo gotovo srečni. Če je človek dober, plemenit, duhovno bogat in v sebi preprost, bo gotovo zadovoljen. Človek, ki se zaveda svoje preprostosti in majhnosti je resnično zrel za iskanje sreče, ki se nahaja v plemenitem duhu.

Za mnoge je sreča le pojem, ker je ne znajo najti. Vsakdo si mora poiskati pot do sreče, čeprav je to zelo zapleteno, saj pogosto iščemo srečo popolnoma drugje: v materialnih dobrinah in visokih ciljih. Zavedati se moramo, da srečo najdemo v majhnem in preprostem. Srečen ni tisti, ki ima veliko, temveč tisti, ki malo potrebuje.

Tea Šinigoj

Sreča je veselje, radost, sanje

Sreča! Četudi ne bi poznala pravega pomena te besede, bi vedela, da je to nekaj, kar človeka duhovno osrečuje in navdaja z veseljem in radostjo.

Ne bi si upala niti misliti, da ne bi bil vsakdo na tem svetu rad srečen, bodisi v svojem osebнем življenju, družini, širši družbi ali celo s pomočjo materialnih dobrin. Sreča pomeni zame veselje, radost, sanje, predvsem pa neznačajna čustva, ki jih zelo težko prenesem na papir... Podobna je človekovi senc, ki ga spremlja, ko se dan razjasni in sonce pošlje svojo toploto žarke na svet in izgine, ko temni oblaki prekrijejo sonce in ne dopustijo, da bi sijalo in grelo. Tudi sreča se pokaže le občasno, zelo skrivnostno in bliskovito in prav tako hitro tudi izgine.

Velikokrat sem začutila v sebi občutek sreče. Energija, ki se skupaj s krvjo pretaka po žilah, daje tako veliko moč, da se mi zdi, da bi lahko postavila svet na glavo. »Srečna sem«, mi srce narekuje nežne besede. Srce mi začne hitreje biti, roke se mi začnejo tresiti in obraz se naenkrat razjasni, kot nebo po strašni nevihti. Ob takih trenutkih se najraje zatečem v majhen zatemnjen prostor, moj

kotiček, kjer se predajam razmišljanju in tihi radosti. Bojim se, da mi ne bi te sreče kdo ukradel ali si jo prisvojil, kajti ona je samo moja in od nikogar drugega.

Mogoče si boste mislili, da sem egoist, človek brez srca, ki stremi le po lastni sreči in ugodju? Slikali me boste s temnimi in mračnimi barvami, s katerimi ponavadi umetniki slikajo pogubo, nesrečo, sovraštvo! Prisluhnite glasu svojega srca. Se vam ne zdi, da »biva« tudi v vas delček sreče, ki je samo vaša osebna, nedeljiva in edinstvena? Ali vam ne zaigra srce, ko pomislite nanjo?

Vsakdo je svoboden, da misli kar hoče. Kakor si gradimo življenje sami, tako si tudi lastno srečo. S tem ne mislim na materialne dobrine in vsa ugodja, ki nam jih nudi ta goljufivi, brezcutni in zahrbtni svet. To so le imitacije, nadomestki, zaslepitve, s katerimi si hoče človek pridobiti srečo.

Prava sreča je samo ena, skrita v srcih vseh nas. SREČEN JE TISTI, KI NAJDE SREČO. S temi besedami zaključujem svoje razmišljanje in upam, da bom tudi jaz kdaj našla pravo srečo v svojem srcu.

V.P.

Vesele velikonočne praznike

FARCO

 s.r.l.
FINE CHEMICALS

KEMIJA
FARMACEVTIKA

34132 TRST

Ul. del Lavatoio 4

Tel. 040/365424

Telex: 461012

Telefax: 040/363918

Filiala GORICA:

Ul. Trieste 160 - Tel. 0481/20769

infodata

 s.r.l.

- OSEBNI RACUNALNIKI IN PERIFERNE ENOTE
- APLIKATIVNI PROGRAM ZA UPRAVLJANJE PODJETIJ
- POTROŠNI MATERIAL ZA INFORMATIKO
- UVOZ - IZVOZ

Trst - Ul. Muggia, 15 - Tel. 040/381160 - 381616 - Fax 040/381110

GOSTILNA

Città di Londra

A. Rossa & C. snc

34132 TRST

Ul. Ghiberti 2

Tel. 040/365188

*Vesele velikonočne
praznike*

KATOLIŠKA KNJIGARNA

Gorica

- solske in pisarniške potrebscine
- slovenske knjige
- devocionalije
- galerija

GOSTILNA
Sardoč

*vesele
velikonočne
praznike*

Prečnik, 1/B - Tel. 040/200871

PODJETJE

Korsič

*Vošči vsem odjemalcem,
prijateljem in znancem vesele
velikonočne praznike*

TRST
Ul. S. Cilino 38
Tel. 040/54390

PRECIZNA MEHANIKA

**Križmančič
Danilo**

BAZOVICA
Ul. S. Kosovel, 53
Tel. 040/226548

*Velika noč
Pristnega veselja, optimizma
in volje do dela
v zdravju in miru vošči*

**Slovenska skupnost
v Furlaniji-Juljski Krajini**

Mladi o sreči - Mladi o sreči - Mladi o sreči

ISKANJE SREČE

Sreča. Kratka beseda, sestavljena iz petih črk; dolga pot, da jo lahko dosežeš. Težko je govoriti o sreči, ki ima za vsakogar drugačen pomen. Ali je biti srečen to, da si v življenju uspešen, da si ljubljen, da se dobesedno kopaš v denarju ali to, da si zadovoljen nad celotnim potekom tvojega življenja?

Pravega pomena te besede ne razumem; zame sreče ni. Prevelika pesimistika? Verjetno, a verjame, v kar sem napisala. Včasih se nasmehnem, a v moji notranjosti se ruši svet; večkrat zglebam vesela, a v sebi umiram. Klic na pomoč, ki ga nihče ne razume, ne sliši — niti jaz sama ne.

Večkrat zaslišim stavek »Srečna bodi, da si zdrava!« in ironično se nasmehnem, kajti zame biti zdrav še ne pomeni biti srečen. Zavidam ljudem, ki so srečni. Gledam nanje kot na bogove, ki so dobili smisel življenja; zanje je sreča že sončen dan in nasmeh sočloveka — zanje je sreča živeti.

pri srcu, ko bi v meni telo čisto majhno upanje, da bom nekoč tudi jaz vsaj malo srečna. In vendar se mi včasih, ko raziskujem v svoji notranjosti, zazdi, da vidim slaboten plamen, malo upanje. In res ta plamen obstaja, zagledam se vanj, dokler me ne prevzame močan obup in prepričanje, da gori na napačnem kraju. Tako ga z lastnimi nogami poteptam in z lastnimi solzami pogasim — in sem za spoznanje še bolj žalostna, ker si sama zapiram pot k sreči. Sreči, ki je ni.

Neštetokrat se vprašujem, zakaj sem taka, zakaj tako mislim, zakaj mi življenje ne pokloni le žarek sreče; mogoče zato, ker bi zavrgla tudi tega, mogoče, ker si ga ne zaslužim. Mogoče mi ga je že poklonilo, a sem ga v svoji neizmerni slepoti zavrgla. Mogoče pa sreče res ni. Ne zame, ne v tem življenju. Mogoče je sreča zame v neskončnosti... verjetno bi jo morala poiskati.

Barbara Jelen

In vendar — mogoče sem bila nekoč srečna. Meglena predstava se mi odvija pred očmi. Majhna sem, brezskrbno tečem na vrtu pred hišo, mama in oče me lovita, pa me ne dohitita, dokler me skupaj ne objameta in močne očetove roke me dvignejo gor, visoko do dreves, do ptic, do sonca, visoko do neba, visoko do sreče. Da, tedaj sem bila srečna, ker nisem še poznala življenja, žalosti in bolečine. A bila sem tudi premajhna, da bi razumela, da sem srečna. Tega se zavedam sedaj, ko je sreča le utopija, oaza sredi puščave, ki mi je iz dneva v dan vse bolj oddaljena.

Večkrat se sprašujem, kje naj iščem srečo. Ure in ure strmim v prazno, preden se spomnim, da sem možnost obstoja sreče pravzaprav že ovrgla. In najdem se s problemom manj, o katerem razmišljati, čeprav bi mi bilo lažje

Ognjišče izhaja 30 let

Mesečnik Ognjišče, ki izhaja v Kopru, je s četrto, aprilsko številko praznoval okroglo 30. obletnico izhajanja. Prva številka je namreč izšla za Veliko noč leta 1965. O tem v daljšem razgovoru pripoveduje glavni in odgovorni urednik, msgr. Franc Bole, ki urejuje Ognjišče že od samega začetka.

NOVI LIST

Izdajatelj: Zadruga z o.z. »NOVI LIST« - Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, štev. 157.

Uredništvo: Martin Breclj, Ivo Jevnikar, Helena Jovanovič, Drago Legiša (glavni in odgovorni urednik), Miro Oppelt, Saša Rudolf, Marko Tavčar in Egidij Vršaj.

Fotostavek in tisk: Tiskarna Graphart, Trst, tel. 040/772151.

Član Združenje periodičnega tiska v Italiji

Janko Jež

SPOMINI (35)

(Ob 50-letnici kapitulacije italijanske fašistične armade v Sloveniji)

Aprila 1984 sem prejel sporočilo tedanjega devinsko-nabrežinskega župana in državnega poslanca Albina Škerka, da me je prizivno sodišče v Trstu 31.1.1984, na predlog občinske uprave, imenovalo za spravnega sodnika, in me pozval, naj se 19.4.1984 javim na Preturi v Trstu. Tam sem pred pristojnim sodnikom prisegel po že pripravljeni dvojezični predlogi in nato še podpisal zapisnik o imenovanju in opravljeni prisegi. Isti postopek je veljal za mojega namestnika g. Ferruccia Grattona. Naj takoj povem, da je mesto spravnih sodnikov, kolikor niso redni sodniki na posameznih preturah, častno in neplačno.

Vestno sem se pripravil in takoj začel z delom. Imel sem opravka s tožbami obrtnikov proti nezanesljivim naročnikom, večkrat celo proti univerzi v Salerno zaradi neplačanih dobav, in z drugimi podobnimi zadevami. Kmalu je prišla na vrsto tožba domačinke proti hišnemu gospodarju, ki ji je odpovedal stanovanje, češ da ga potrebuje za svojega sina. Tožiteljica je bila Slovenka, zato sem se veselil, da bom prvič v naši deželi opravil ta sodni postopek v slovenščini, kajti glede tega nisem dobil nobene prepovedi. Na dan razprave pa sem bil zelo razočaran. Tožiteljico je spremljal slovenski odvetnik. Na moje vprašanje mi je povedala, da je Slovenka, nakar sem ji sporočil, da bo zaradi tega razprava v slovenskem jeziku. Ta pa me je takoj zavrnila: »Ni treba, saj znam italijansko!« Kljub temu sem nadaljeval v slovenščini. Med spraševanjem je prišlo na dan, da je tožiteljica prebivala že enajst let v stanovanju, glede katerega ni sklenila predpisane stanovanjske pogodbe in ni plačala predvidenih pristojbin. Razen tega ni bila pravilno prijavljena. Dejal sem ji, da je s tem zagrešila več kaznivih dejanj. Tedaj je odvetnik vstal, umaknil tožbo in z varovanko zapustil svetovalsko zbornico. Takšna je bila prva razprava v slovenščini pred spravnim sodnikom devinsko-nabrežinske občine.

Vse rešene akte je tajnik spravnega sodišča, ki je tedaj bil občinski uradnik g. Mario Kralj, pošiljal skupaj z rednimi poročili o našem delu Preturi v Trst, ki nas je nadzirala. Delo je naraščalo in tajnik je izvedel, da ga v Trstu cenijo in da so zato sklenili, da nam bodo odstopili v izvršitev del svojih sodnih spisov, češ da so v Trstu preobremenjeni. S tajnikom sva, čeprav nerada, sklenila, da sporočiva svoj odstop občinski upravi. Tako je bilo konec mojega dela na najnižji stopnji sodne oblasti. Tedaj je rimski parlament odobril nov sodni postopek, s katerim so dotlej določeno mejo vrednosti oziroma odškodnine dvignili od 50 tisoč lir na milijon lir. Seveda je s tem število tožb pred spravnimi sodniki močno naraslo. Na preturah so to delo opravljal redni in plačani sodniki, na občinah pa so si pomagali na ta način, da so za spravnega sodnika imenovali že nastavljenega uradnika, ki je poleg običajnega dela opravljal še delo spravnega sodnika. Takega uradnika so imeli tudi v Nabrežini. Po njegovi upokojitvi pa je občinski odbor, namesto da bi to delo poveril kakemu drugemu aktivnemu, torej plačanemu uslužbencu, iz varčevalnih razlogov sklenil poveriti meni. Bil sem zaradi tega res počaščen, vendar sem se kmalu zavedel, da zaradi novega postopnika postaja delo spravnega sodnika zelo zahtevno. Zato mi ni bilo žal, da sem izpregel. Privoščiti sem si hotel še nekaj let mirnega življenja.

Publicistika

S publicistiko sem se začel ukvarjati že kot študent na ljubljanski univerzi. To je bil moj najljubši konjiček skozi vse življenje. Zares sem bil ponosen, ko sem kot urednik Demokracije postal član italijanskega Združenja časnikarjev in publicistov. Pregled mojega publicističnega prizadevanja je v grobih obrisih naslednji.

V Ljubljani sem v desetletju 1931-1940 urejal revijo **Omladina**, ki jo je izdajal mladinski odsek Narodne odbrane, in revijo **Slovanski svet**, glasilo Jugoslovanske-češkoslovaške akademske lige. Prav tako sem skoraj ves ta čas urejal Blasnikovo **Stoletno pratiko**.

V Rimu sem kot lektor slovenščine na tamkajšnji univerzi začel sodelovati najprej leta 1945 pri reviji **La cultura nel mondo** s člankom **I monumenti di Frisinga**. Leta 1947 sem članek z isto, vendar spopolnjeno vsebino objavil v vatikanskem glasilu **L'Osservatore Romano**, v njegovi nedeljski prilogi **L'Osservatore della domenica** pa članek o Sloveniji in Slovencih. V reviji **Quaterni di oggi** sem istega leta objavil obširni članek o isti temi.

Po povratku v Trst sem bil od leta 1949 do leta 1954 urednik Demokracije, glasila Slovenske demokratske zveze. V tem obdobju sem uredil prvi in edini letnik revije **Stvarnost**.

V Rimu sem na pobudo univ. prof. Enrica Damianija prevedel precej slovenskih del v italijanščino. Že leta 1944 sva se lotila pomembnejšega dela. Šlo je za dostojno predstavitev stoletnice rojstva Josipa Jurčiča (1844-1881). Damianiju je založnik Colombo ponudil sodelovanje pri reprezentativni an-

tologiji evropske romantike. Naročili so mu, naj pripravi prevod predstavnika romantike na jugoslovanskem jugu, seveda Bolgara. Prosil sem Damianija, naj v ta namen izbere Slovenca Jurčiča zaradi stoletnice njegovega rojstva. Rad mi je ustregel.

(Dalje)

MOJE VELIKONOČNO VOŠČILO

»Nikoli več velikega petka za slovenski narod, temveč samo resnično "vstajenje" in zmaga dobrega nad zlim. Rane, ki ga je to zlo prineslo slovenskemu narodu, se še ob "vstajenju" vidijo in bolijo. Daj Bog, da bi se kmalu zacelile.«

Vinko Levstik

LEVSTIKOVA HOTELA V ITALIJI

PALACE HOTEL je v samem središču Gorice, približno en km od državne meje. Ponaša se z odlično restavracijo, dnevnim barom, dvema dvoranama za 120 obiskovalcev in lastnim zaprtim parkiriščem.

V udobnih sobah je skupno 150 postelj. V sobah so kopalnica, sušilec za lase, mini bar, telefon in radijski ter televizijski sprejemnik.

Za dobro počutje in informiranost gostov skrbi slovensko osebje.

Naslov: **PALACE HOTEL**, Corso Italia 63, 34170 GORIZIA GORICA, tel. 0481/82166, fax 0481/31658

Na novo odprti **HOTEL EMONA**, II. kat. je v zgodovinskem središču Rima

Vse sobe imajo lastno kopalnico, radijski in televizijski sprejemnik, telefon in mini bar.

Tudi tukaj boste v družbi rojakov, ki bodo pripomogli k vašim lepšim počitnicam.

Pokličite nas na telefon: 06/7027827 ali 7027911; fax 06/708787

Naslov: **HOTEL EMONA**, Via Statilia 23, 00185 ROMA

V obeh hotelih imajo slovenski gostje popust! Pričakujemo vas.

Vesela Velika Noč

MARKET ŽERJAL

BOLJUNEC 405
TEL. 040/228114

draguljarna
malalan

NARODNA ULICA 28
OPČINE (TRST) - TEL. 040/211465

Narodna in
študijska knjižnica

zeli svojim obiskovalcem
vesele velikonočne praznike

POHIŠTVO

PUPIS

SESLJAN

in POHIŠTVO

ARCOBALENO

DEVIN

Kakovostna izbira modernega,
stilnega in rustikalnega pohištva

zeli
veselo Veliko noč

REPENTABOR
TEL. 040-327125

ZADRUŽNA KREDITNA BANKA

Rimska, 23 - Tel. 0481/78063

PODRUŽNICA V RONKAH

ul. G. D'Annunzio, 96 - Tel. 0481/474160

**BANCA DI CREDITO
COOPERATIVO**

SAVOGNA D'ISONZO

**ZADRUŽNA
KREDITNA BANKA**

SOVODNJE OB SOČI

Prvomajska, 75 - Tel. 0481/882155

PODRUŽNICA V ŠTANDREŽU

Ul. del Carso 73/a

Tel. 0481/520832 - Fax 0481/521747

**ZADRUŽNA
KRAŠKA BANKA**

Tvoja domača banka

Sedež:

Opčine - ul. Ricreatorio, 2 - Tel.: (040) 21491

Podružnice:

TRST - Trg Libertà, 5

NABREŽINA - Trg Sv. Roka, 106

SESLJAN 44

BAZOVICA - Ul. I. Gruden, 23